

Jaarverslag 2024

AR realiseert

Kansen zien in een dynamische wereld

De agrarische sector bevindt zich in een tijdperk van veranderingen. Onzeker overheidsbeleid, mondiale spanningen en een verschuivend concurrentielandschap vragen om veerkracht en daadkracht. Deze omstandigheden zullen de komende jaren voortduren. Bij AR zien we dit niet als een obstakel, maar als een kans waarbij we met onze producten en diensten de agrarische ondernemer te allen tijde bijstaan.

Met trots kijken we terug op een periode waarbij we als agrarische coöperatie zijn gegroeid in een krimpende markt. Hierbij hadden we altijd oog voor wat écht telt: de toekomst van onze sector. Door samen te werken, wendbaar te zijn en focus te houden konden we perspectief creëren in tijden van verandering. Want bij AR geloven we: de bedreigingen van vandaag zijn de kansen van morgen.

Op naar 2025 – een jaar vol nieuwe mogelijkheden!

Inhoud

Overzicht ondernemers	04
Highlights 2024	06
Profiel van de coöperatie	08
Verslag van het bestuur	14
Verslag van de directie	22
Voer	26
Pluimveehouderij	28
Varkenshouderij	30
Herkauwers	32
Op- en overslag	35
Coproducten	36
Biologisch	37
Paardenhouderij	38
Bedrijfsontwikkeling	40
Webshops	41
Operationele activiteiten	42
Plant	46
AR Plant	47
CAF	51
Winkels	52
Holding	54
Duurzaamheid	56
Risicomanagement	62
Samenvatting resultaten 2024	66
Blik op 2025	68
Financieel verslag 2024	70

28

We willen uitbreiden en twee nieuwe stallen bouwen. Met het oog op de toekomst gaan we aan die stallen in elk geval een uitloop plaatsen. Zo kunnen we gemakkelijker schakelen naar een concept wanneer dat nodig is.

PLUIMVEEHOUDER

Koen Gerrits, Rijkevoort

Afgelopen zomer hebben we geïnvesteerd in vier batterijen met elk 200 kW opslagcapaciteit. De bedoeling is om voor de onbalansmarkt de batterijen te laden als de stroomprijs laag is en de stroom te verkopen als de prijs hoog is.

VARKENSHOUDER

Harry Lekkerkerker, Montfoort

31

32

Het is van belang om continu te moderniseren op zaken als CO₂-uitstoot, dierenwelzijn en het grillige klimaat met steeds warmere zomers. In bestaande gebouwen moet je daar iets mee qua extra ventilatie.

MELKVEEHOUDER

Willem Beekmans, Overloon

39

Een loonwerker met een akkerbouwvisie kan voor een veehouder een grote plus zijn. We zijn gespecialiseerd in akkerbouwloonwerk en proberen zo goed mogelijk te anticiperen op nieuwe regels van de overheid.

AKKERBOUWER EN AKKERBOUWLOONWERKER

Jeroen de Kruijf, Cothen

Met het oog op duurzaamheid liggen op de stal zonnepanelen en werken we met water uit eigen bron. We werken voortdurend aan verbetering en vernieuwing van ons bedrijf.

PAARDENHOUDER

Arjen de Jong, Muiderberg

49

50

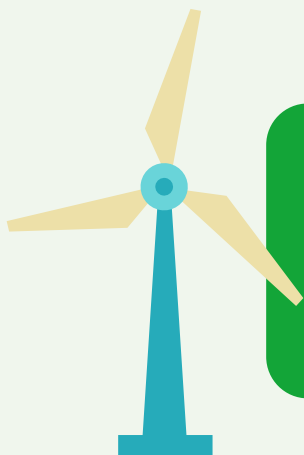

Voor een toekomst met onze dochters in het bedrijf hebben we het bedrijf uitgebreid; we werken met GPS en we doen mee aan de projecten KOM Fruit en The Next Fruit 4.0. Dat is fruit telen met de nieuwste technieken qua precisiefruitteelt.

FRUITTELER

Peter Baars, Eck en Wiel

Highlights 2024

Februari 2024

Samenwerking
Windunie: groene
energie voor
locatie Helvoirt

Mei 2024

Loshal Barneveld
gepimpt met
streetart

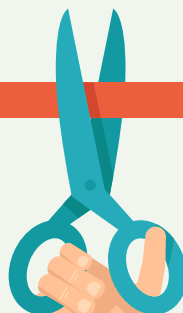
Jacco de Graaf (voorzitter Windunie) en Mark Ipema (operationeel directeur AR).

Mei 2024

Opening nieuwe
winkel Welkoop
Woudenberg

Magda Jansen, burgemeester gemeente Woudenberg.

V.l.n.r. Johan Schuttert, Paul Vente, Arjen van Nuland, Kees Naalden en Mark Ipema.

September 2024

Samenwerking
AR en Vente

Samenwerking
webshop
Paardenvoer.nl
met NAF

V.l.n.r. Marije Beumer en Lars Pronk.

Juni 2024

Opening
gerenoveerde
loods Rijnzate in
Wageningen

Oktober 2024

Livegang D365
(ERP-systeem)

Onze missie

AR stimuleert en ondersteunt haar leden actief bij het optimaliseren van hun bedrijf en het realiseren van een gezond inkomen. Hierbij hebben we niet alleen oog voor het heden, maar ook voor de toekomstige generaties.

Onze visie

We koesteren een optimistische kijk, wetende dat de bedreigingen van vandaag, de kansen van morgen zijn. Als coöperatie staan we naast agrarische ondernemers, delen hun belangen en faciliteren hun groei. Met expertise, snel handelen en anticiperen bieden we de sector toekomstperspectief. Wat de toekomst ook brengt, AR is er klaar voor.

Samen vooruit

Als AR willen we voorop blijven lopen. Daarvoor is een toekomstgerichte werkwijze van belang. Samen met onze leden richten we onze blik op de toekomst: een dynamische horizon vol kansen en uitdagingen. Door te leren van het verleden anticiperen we op wat de toekomst ons brengt.

Onze visie-pijlers

Toekomstbestendigheid is de kern van onze visie. Deze visie is gestoeld op vijf pijlers.

Proactief | Duurzaam | Betrouwbaar | Partnerschap | Kennis

AR heeft een **PROACTIEVE** houding en helpt ondernemers om van bedreigingen kansen te maken. We zijn scherp op ontwikkelingen, zitten kort op de markt en spelen daar snel op in.

DUURZAAMHEID gaat over nu en over later. Over een gezonde leefwereld die we doorgeven aan volgende generaties en over toekomstperspectief voor onze leden. Zodat zij ook in de toekomst Nederland van voedsel kunnen voorzien.

BETROUWBAARHEID betekent stabiliteit; we houden ons aan de afspraken en leveren betrouwbare producten en diensten. Maar het betekent ook integriteit en eerlijkheid. De belangen van onze leden staan voorop en niet het rendement van de onderneming.

Het **PARTNERSCHAP** komt tot uiting doordat AR echt naast de leden staat en hun partner is in de keten. Maar ook met andere schakels in de keten wordt samengewerkt om zo tot een sterkere keten te komen.

Het ontwikkelen en ontsluiten van **KENNIS** is essentieel om aan de uitdagingen het hoofd te bieden. AR investeert in het kennisniveau in de organisatie en zet deze kennis in om haar leden en klanten te helpen om de beste beslissingen te kunnen nemen voor zowel de korte als de lange termijn.

AR spreekt de volgende ambities uit voor 2030:

1

Samen met onze leden en ketenpartners zorgen we voor een gezond perspectief met zuiver voedsel. Dit is voedsel dat tegen een eerlijke prijs en op een duurzame en circulaire wijze is geproduceerd. Zo kunnen onze leden/klanten op een rendabele en duurzame wijze ondernemen.

2

We zijn vooruitstrevend in de voedselvoorziening van morgen. We zetten ons vakmanschap in voor een zuivere voedselvoorziening.

3

AR is de partnercoöperatie van, voor en met boeren. AR wil met haar partners in de keten zorgdragen voor een eerlijke opbrengstprijz voor de boer. AR staat voor de belangen van haar leden, onderneemt met haar leden en is een kennisknooppunt en ontmoetingsplek voor haar leden.

Strategie

De visie van AR biedt een kompas voor de toekomst. In 2023 is de strategie voor 2024-2027 vastgesteld voor de drie pijlers van AR: Voer, Plant en Winkels.

De markt van de **voeractiviteiten** is dynamisch, waarbij plannen en maatregelen van de overheid (zoals de stoppersregeling) zorgen voor veel onzekerheid. Om voorbereid te zijn op de toekomst zullen we steeds meer in scenario's moeten denken en werken. Ook moeten we flexibel blijven om te kunnen bijsturen. In deze dynamische markt onderscheidt AR zich door het leveren van toegevoegde waarde tegen concurrerende condities. Onze klanten ervaren ons als een betrouwbare partner met de focus op kennis, kunde en kwaliteit. In de strategie zijn keuzes gemaakt die deze propositie versterken.

De **plantaardige activiteiten** van AR zijn divers: van fruitteelt tot akkerbouw en van ruwvoerteelt tot boomkwekerij. De uitdagingen van die teelten zijn verschillend, maar ze bevinden zich allemaal in markten die aan de vooravond staan van grote veranderingen. We zien dat de teelt van plantaardige eiwitten en een regionale herkomst van grondstoffen gestimuleerd worden. Maar we zien ook dat een belangrijk deel van ons huidige productenpakket (gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen) verder onder druk komt te staan. Dat levert zorgen op bij ondernemers, omdat de alternatieven vaak nog achterblijven. Toch is het belangrijk dat AR zich proactief inzet om deze alternatieven optimaal in te zetten om zodoende maximaal te kunnen bijdragen aan een gezond gewas.

Met de negen Welkoop-winkels van AR wordt rendement gerealiseerd dat ten bate van de coöperatie komt. Om de goede positie te kunnen handhaven zal steeds geïnvesteerd moeten worden in zowel de Welkoop-medewerkers als in de winkellocaties. De afgelopen jaren zijn zes winkels aangepast naar de nieuwe winkelformule en de komende jaren zullen de andere drie winkels volgen.

AR-vestigingen en Welkoop-winkels

AR heeft tien vestigingen (waaronder zeven productielocaties) en negen Welkoop-winkels. Doordat gescheiden productie mogelijk is, kan AR alle voeders in eigen beheer produceren.

● AR-vestigingen ● Welkoop-winkels AR

Profiel AR

362
medewerkers
fte

Voer

- AR Voer
- AR Biologisch
- AR Coproducten
- AR Bedrijfsontwikkeling
- Rijnzate
- AR Paard

Plant

- AR Plant
- CAF

Winkels

- AR Winkels

€ 356
miljoen
omzet

Barneveld

Elst

Geldermalsen

Putten

Veenendaal

Wijk bij Duurstede

Woudenberg

Wageningen

Zaltbommel

**9 Welkoop-
winkels**

Een jaar van uitersten met mooie resultaten voor coöperatie AR

De mengvoermarkt liet in 2024 wederom een behoorlijke krimp zien. AR heeft in deze moeilijke markt een kleine plus gerealiseerd. Een prestatie waar we erg blij mee zijn.

Naast de reguliere stoppers zorgden de Lbv-regelingen voor een forse krimp in de markt. Als AR blijven we positief gestemd waarbij onze verwachting is dat we ook in 2025 in de plus blijven qua volume. De leden en afnemers van AR maakten namelijk relatief weinig gebruik van de Lbv-regelingen en er was een behoorlijke aanwas van nieuwe leden.

Meer ruimte voor gesprek

Passend binnen de strategie werkt AR als partnercoöperatie aan het versterken van de coöperatieve structuur. Vanaf 1 januari 2024 werken we met een nieuwe districtsindeling, waarbij er nog vier districten zijn, te weten Noord, Midden, Oost en Zuid. In maart zijn de eerste districtsvergaderingen in de nieuwe opzet gehouden. Gekozen is voor avondvergaderingen, waarin de jaarcijfers zijn toegelicht en nieuwe districtsvertegenwoordigers zijn gekozen. Daarnaast was er meer ruimte voor interactie. Met de leden zijn we in gesprek gegaan over hun visie op de toekomst van hun bedrijf en van agrarisch Nederland, wat leidde tot mooie discussies en inzichten.

Duurzaamheid rapporteren

Werken aan duurzaamheid zien wij als werken aan een duurzame toekomst voor de agrarische sector. Om te voldoen aan de Europese wetgeving zijn we in 2024 gestart met de voorbereidingen van de CSRD-rapportage. In 2025 wordt onze eerste CSRD-rapportage opgeleverd. Vanaf pagina 56 leest u hier meer over.

Bestuurlijke organisatie

AR is georganiseerd volgens het zandlopermodel, waarbij een scheiding is gemaakt tussen de verenigingsactiviteiten van de coöperatie en de bedrijfsactiviteiten van de holding. De leden zijn verbonden aan L.T.C. AgruniekRijnvallei U.A., terwijl de bedrijfsactiviteiten onder AgruniekRijnvallei Holding B.V. vallen. De coöperatie bezit alle aandelen van de holding, wat

betekent dat resultaat voor de coöperatie ook resultaat voor de leden is. Het bestuur van AR vormt een personele unie met de raad van commissarissen, die toezicht houdt op het bedrijf. Het bestuur, de raad van commissarissen, maar ook de districtsraad en de sectorcommissies van AR bestaan uit ondernemers uit de primaire sector. De Algemene Vergadering, waarin alle leden samenkomen, is het hoogste orgaan en waarborgt de directe zeggenschap van de leden. Het coöperatiebestuur bestaat nu uit zes leden waarbij het bestuur besloten heeft om het aantal bestuursleden in 2027 terug te brengen naar vijf, aangevuld met twee adviseurs.

Wijziging bestuur

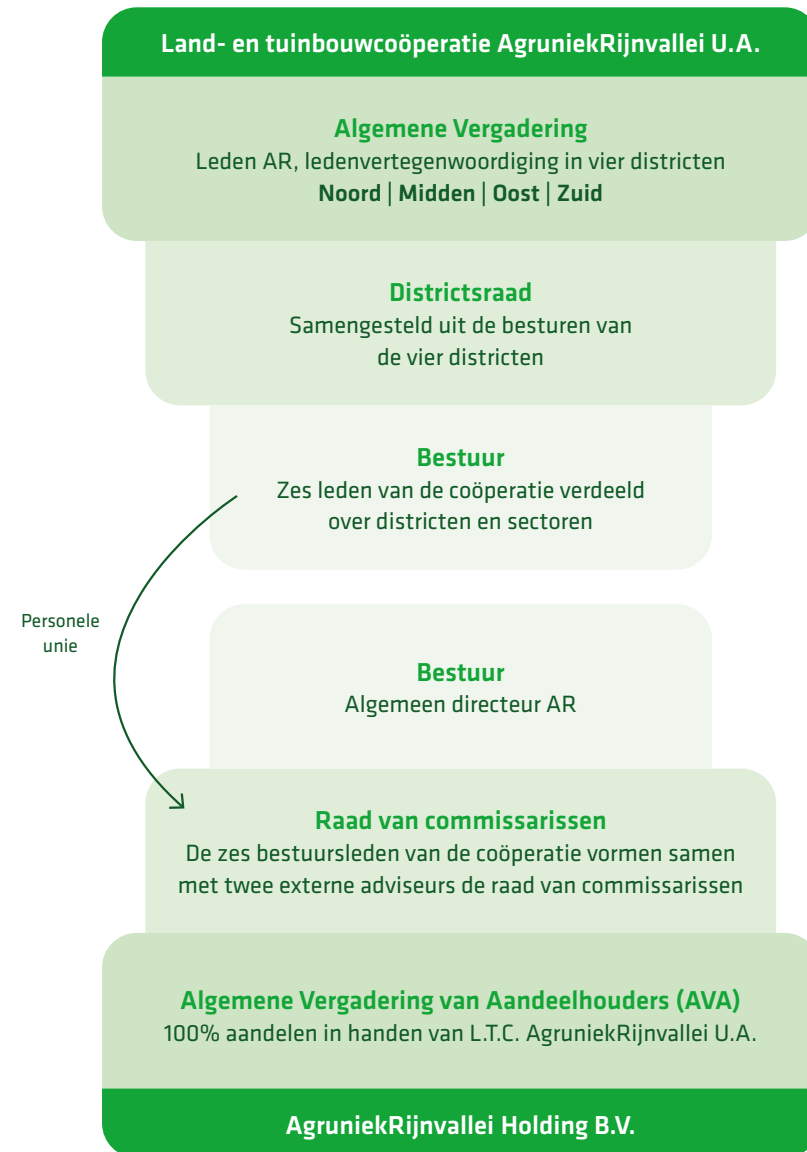
In april 2026 is voorzitter Menso Tijssen, na een zittingstermijn van 12 jaar, aftredend en niet herkiesbaar. Hierop anticiperend is het bestuur per april 2025 op zoek naar een nieuw bestuurslid dat in april 2026 de voorzittersrol op zich kan nemen. Dat biedt de mogelijkheid om een jaar mee te draaien als bestuurslid en voorbereid te worden op de rol als voorzitter van de coöperatie. Aan de Algemene Vergadering op 8 april 2025 wordt een kandidaat-bestuurslid voorgedragen.

Binnen de werkafspraken van het bestuur is in 2024 besloten naar het aantal van vijf bestuursleden en twee externe adviseurs toe te werken. AR streeft daarbij naar een evenwichtige samenstelling van de zetels, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd, maar ook als het gaat om de weerspiegeling van haar ledenbestand. Om binnen het bestuur ruimte te maken voor de voor te dragen kandidaat-voorzitter, stelt Melanda Bouw in overleg met het bestuur haar functie ter beschikking.

Menso Tijssen, voorzitter

Zandlopermodel AR per 1 januari 2025

Bestuur coöperatie AR

Van links naar rechts:

Melanda Bouw-Mulderij (52) | Voorthuizen
Rol lid | **Benoemd in** 2016 | **Uiterlijk aftredend in** 2028
Hoofdfunctie pluimveehouder, varkenshouder
Nevenfunctie salesmanager Hakron Nederland

Menso Tijssen (51) | Altforst
Rol voorzitter | **Benoemd in** 2014 | **Aftredend in** 2026
Hoofdfunctie fruitteler

Angelo Tiggeloven (36) | Vragender
Rol lid | **Benoemd in** 2022 | **Uiterlijk aftredend in** 2034
Hoofdfunctie varkenshouder

Eugène Krabbenborg (54) | Zieuwent
Rol lid | **Benoemd in** 2023 | **Uiterlijk aftredend in** 2035
Hoofdfunctie melkveehouder

Nicolien Peters (54) | Zaltbommel
Rol adviseur | **Benoemd in** 2020 | **Uiterlijk aftredend in** 2028
Hoofdfunctie Regiodirecteur CSU

Herco Boer (55) | Amerongen
Rol adviseur | **Benoemd in** 2020 | **Uiterlijk aftredend in** 2028
Hoofdfunctie CFO Hoogwegt Group B.V.

Gijs de Gaaij (45) | Zuilichem
Rol secretaris | **Benoemd in** 2020 | **Uiterlijk aftredend in** 2032
Hoofdfunctie melkveehouder | **Nevenfunctie** districtsvoorzitter
Holland Zuidwest FrieslandCampina

Jacco Wisserhof (42) | Rhenen
Rol lid | **Benoemd in** 2017 | **Uiterlijk aftredend in** 2029
Hoofdfunctie pluimveehouder | **Nevenfuncties** voorzitter Kring
legghennenhouders LTO/NOP & secretaris gebiedscoöperatie
Het Binnenveld

Bestuursleden zijn tweemaal herkiesbaar (om de vier jaar).

Districtsraad en districten

Binnen coöperatie AgruniekRijnvallei vormt de districtsraad een belangrijke schakel tussen de leden en het bestuur. De districtsraad adviseert het bestuur over alle zaken die de coöperatie aangaan en werkt mee aan de betrokkenheid van de leden.

In 2024 is de districtsindeling aangepast van vijf naar vier districten. De vier districtsbesturen vormen samen de districtsraad. De voorzitter van het bestuur van AR is de voorzitter van de districtsraad.

De districtsraad bespreekt belangrijke bestuursbesluiten en adviseert het bestuur over bestuurskandidaten. Andere taken zijn het goedkeuren van grote bestuursbesluiten, zoals aanzienlijke investeringen. Ook geeft de districtsraad het bestuur instructie hoe te handelen als Algemene Vergadering van Aandeelhouders van AgruniekRijnvallei Holding B.V., bijvoorbeeld als het gaat om de goedkeuring van de jaarrekening. In 2024 kwam de districtsraad vier keer bijeen.

Tijdens de vier districtsvergaderingen in maart 2024 zijn verkiezingen gehouden. Hierdoor is de samenstelling van de districtsbesturen gewijzigd.

Aftredend en herkiesbaar

- Evert-Jan van Laar uit Rhenen (district Midden)
- Bas Bouwmeester uit Vorden (district Oost)

Zij zijn voor een tweede zittingsperiode benoemd.

Aftredend en niet-herkiesbaar

- Evert Jan Lagerweij uit Lunteren (district Noord)
- Peter van Rooijen uit Cothen (district Midden)
- Jos Siebes uit Laag-Keppel (district Oost)
- Henri van Beek uit Doesburg (district Oost)
- Hans van Leeuwen uit Dreumel (district Zuid)

In verband met de herindeling van de districten in 2024 zijn de vacatures van **Evert Jan Lagerweij, Peter van Rooijen en Jos Siebes** niet opgevuld.

Als gevolg van de nieuwe districtsindeling bestond het districtsbestuur Zuid uit twee leden, waarvan **Hans van Leeuwen** niet-herkiesbaar was. Als zijn opvolger is in district Zuid benoemd **Otto van Zoelen, melkveehouder uit Druten**.

Tijdens de districtsvergadering Zuid zijn **Richard van Maaren, fruitteler uit Hellouw, Evert Daamen, melkveehouder uit Ooij en Jeroen Driessen, varkenshouder uit Someren** benoemd als nieuwe districtsbestuursleden. In maart 2025 worden de andere twee vacatures van het district Zuid ingevuld.

Als opvolger van **Henri van Beek** in district Oost is **Joris Gieling, melkveehouder uit Babberich** benoemd.

District Noord

V.l.n.r. Klaas Mijnheer, Rouveen (voorzitter) • Cor van den Hazel, Putten
 • Heimen van Diest, Biddinghuizen • Johan Zijderveld, Zeewolde
 • Arjan Gerritsen, De Glind • Leanna Kooloos, De Glind
 • Marjan van de Vis, Voorthuizen • Rick Visch, 't Harde • Wim van Harten, Stroe

District Midden

V.l.n.r. Paul Schouten, Doorwerth (voorzitter) • Harry van Beusichem, Kapel-Avezaath
 • Hein van Olst, Andelst • Jacco Merkens, Werkhoven • Corné van Steenis, Wadenhoijen
 • Petra van Veldhuizen, Maarsbergen • Richard de Bie, Werkhoven
 • Evert-Jan van Laar, Rhenen

District Oost

District Zuid

V.l.n.r. Bas Bouwmeester, Vorden (voorzitter) • Bennie Lendering, Wehl
 • Herman Maalderink, Warnsveld • Mariska Tiessink, Vorden
 • Bart Holleman, Babberich • Roel Wikkerink, Sinderen
 • Herman Meerdink, Aalten • Joris Gieling, Babberich

V.l.n.r. Henk van Zandwijk, Herwijnen (voorzitter)
 • Otto van Zoelen, Druten • Richard van Maaren, Hellouw
 • Evert Daamen, Ooij • Jeroen Driessen, Someren • Twee vacatures

AR Fonds verbindt boeren en burgers

Via het AR Fonds zijn in 2024 weer enkele lokale initiatieven ondersteund die laten zien dat voedsel(productie) boer en burger met elkaar verbindt. Voor de toekomst van de agrarische sector zijn maatschappelijk draagvlak en een positieve beeldvorming belangrijk. AR wil hier graag aan bijdragen en doet dit onder andere via het AR Fonds. Aanvragen voor de ondersteuning van activiteiten die betrekking hebben op het eigen agrarische bedrijf kunnen door leden worden voorgelegd aan de districtsvoorzitters. Samen met het districtsbestuur besluiten zij of een bijdrage kan worden toegekend.

De voorwaarden van het AR Fonds staan op de website van AR. Ook de districtsvoorzitters zijn via deze weg te benaderen.

Algemene Vergadering 2024

De bijna 1.800 leden van AR hebben zeggenschap via de Algemene Vergadering van coöperatie AgruniekRijnvallei. Tijdens de Algemene Vergadering op 11 april 2024 in Wageningen stelden de leden van AR de jaarrekening vast. Melanda Bouw-Mulderij uit Voorthuizen en Gijs de Gaaij uit Zuilichem werden voor een nieuwe zittingstermijn herkozen als bestuurslid van AR. De beide adviseurs van het bestuur, Herco Boer uit Amerongen en Nicolien Peters uit Zaltbommel werden voor een tweede, tevens laatste, vierjaarstermijn herkozen. Na de vergadering was er een interactieve sessie waarin de leden Gert en Ard Bouwhuis uit Westerbork en Klijndijk, Kees en Wilma de Kruif uit Woudenberg en Ton en Peter van den Brink uit 't Goy de aanwezigen meenamen in hun bedrijfskeuzes. De notulen zijn voorlopig goedgekeurd door de notulencommissie bestaande uit Gert-Jan van Leeuwen uit Hellouw en Joost Geuijen uit Netterden.

“ Binnen AR vormen de vijf sectorcommissies een klankbord voor de directie en het bestuur.

Ledenaantal groeit

AR streeft ernaar om het ledenbestand zo actueel mogelijk te houden zodat het stemrecht bij de betrokken leden blijft. Het bestuur van de coöperatie heeft de mogelijkheid om het lidmaatschap op te zeggen als een lid gedurende een aaneengesloten periode van een jaar niet voor ten minste 2.500 euro aan behoeften of diensten van de coöperatie heeft betrokken. In 2025 wordt het ledenbestand daarop geactualiseerd. Leden die niet meer aan de statutaire voorwaarden voor lidmaatschap voldoen, krijgen de mogelijkheid om oud-lid te worden om zo betrokken te kunnen blijven bij de coöperatie. Oud-leden worden uitgenodigd voor vergaderingen en ontvangen het ledenmagazine Uniek. Zij hebben echter geen stem- en spreekrecht meer op vergaderingen. Aan het einde van het boekjaar had AR 1.786 leden en 73 oud-leden.

Sectorcommissies

Binnen AR vormen vijf sectorcommissies (akkerbouw, fruitteelt, pluimveehouderij, rundveehouderij en varkenshouderij) een klankbord voor de directie en het bestuur. Tijdens twee bijeenkomsten per jaar wordt meegedacht over commerciële en kwaliteitszaken. De sectorcommissies bestaan uit zes tot acht leden, waarbij rekening wordt gehouden met een evenwichtige verdeling over de districten. Het voorzitterschap van de sectorcommissies is in handen van een bestuurslid van AR dat zelf actief is in een andere sector.

Johan Schuttert (63)
commercieel directeur

Nevenfuncties: bestuurslid Stichting
De Schothorst, bestuurslid VoederWaarde.nl

Arjen van Nuland (52)
algemeen directeur

Nevenfuncties: bestuurslid Nevedi, voorzitter Stichting
Stimulering Agrarisch Onderwijs en Praktijk (Staop)

Mark Ipema (54)*
operationeel directeur

Nevenfunctie: voorzitter Coöperatief Varen

*Mark heeft eind 2024 aangegeven AR per
31 maart 2025 te verlaten. Zijn opvolger wordt
in het voorjaar van 2025 bekendgemaakt.

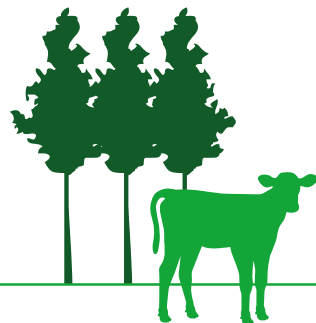
Mooie groei in krimpende markt

Het jaar 2024 was voor de markt en de agrarische sector een relatief rustig jaar. De inkomens van de ondernemers waren over het algemeen goed, maar in de verte hoorden we de storm al naderen met aankondigingen van een nog strenger stikstofbeleid en handelsbeperkingen vanuit Amerika.

2024 leek een tussenfase voor de agrarische sector. Er is een nieuwe regering geïnstalleerd die enerzijds aangeeft voor de belangen van de agrarische sector te staan, maar anderzijds te maken heeft met Europese normen waardoor sterk ingrijpen onvermijdelijk lijkt. Het is nog niet duidelijk welke richting gekozen gaat worden. Wel lijkt er een beweging te zijn van sturen op middelen naar sturen op doelen. Verder is er relatief veel belangstelling voor de in 2023 opengestelde beëindigingsregelingen (Lbv). Hoewel dit met name in de kalver- en varkenshouderij tot een behoorlijke krimp leidt, is het onvoldoende om de gestelde milieudoelstellingen te realiseren. De grote vraag is welke resultaten door krimp behaald moeten worden en welke door innovatie. Daarnaast geeft het verdwijnen van de derogatie druk op de veehouderijsectoren en de mestmarkt.

Volatiele wereldmarkt

Op mondiaal niveau zien we een volatiele markt die voor de meeste landbouwproducten licht dalende prijzen laat zien. De concurrentiepositie van de EU in de wereldmarkt wordt hierbij steeds ongunstiger. Daarnaast is er met de herverkiezing van president Trump van de VS een concrete dreiging van een mondiale handelsoorlog. Op Europees niveau zien we dat de markt nog steeds meer dan zelfvoorzienend is, maar in steeds meer sectoren ontstaat een beter evenwicht. De markt voor agrarische producten zal zich bewegen richting een Europese markt waarbij de consument in toenemende mate eisen gaat stellen aan duurzaamheid en gezondheid.

Positieve klantenbalans

De totale landelijke voeromzet van 2024 is nog niet bekend, maar na het eerste half jaar was er een krimp van ruim 4% te zien. Deze krimp zal de komende jaren verder doorzetten, mede doordat deelnemers aan de Lbv in 2025 daadwerkelijk hun bedrijf stoppen. In 2024 is het AR gelukt om het aantal stoppers ruimschoots te compenseren met nieuwe klanten in alle sectoren.

Ten opzichte van 2023 is ons voervolume met ruim 1% gestegen. We merken dat veehouders onze focus op kwaliteit, kennis en innovatie waarderen. In de laatste vijf jaar is het voervolume van AR met 8% gestegen terwijl het landelijke volume met bijna 9% is afgenomen. Ook voor 2025 wordt een autonome omzetgroei door AR begroot. Dit is ambitieus, zeker met het oog op de genoemde onzekerheden rond overheidsbeleid en mondiale marktomstandigheden.

Het belang van de juiste koers

De grote inkomensverschillen binnen de sectoren laten zien dat het maken van de juiste keuzes op bedrijfsniveau vaak het verschil maakt. Omvang is zeker niet altijd zaligmakend: het gaat vooral om de keuzes die je maakt rond afzet en bedrijfsmodel. Hierin speelt AR een belangrijke rol. Niet alleen door het leveren van kwalitatief uitstekende producten, maar ook door de juiste adviezen en begeleiding.

Impact Lbv-regelingen

In 2024 was er landelijk veel belangstelling voor de beëindigingsregelingen Lbv. Er waren meer dan 1.300 aanvragen ingediend. Om aan de grote vraag te voldoen werd het budget voor de Lbv en Lbv+ met bijna € 1,45 miljard verhoogd. Van de betreffende bedrijven is een deel al in 2024 gestopt, maar de gevolgen zullen zeker ook in 2025 te zien zijn in de voervolumes. Hoewel de kerngebieden van AR ruim vertegenwoordigd zijn bij de stoppers, viel het aantal stoppers in het ledenbestand van AR relatief mee. We merken dat de 'blijvers' met vertrouwen naar de toekomst kijken. Zij laten zien dat keuzes maken en kwaliteit leveren tot goede resultaten kunnen leiden. Dat sluit naadloos aan op de koers van AR waarbij we vol vertrouwen vooruitkijken en de focus leggen op kwaliteit.

Maximale productiecapaciteit volop benut

De veevoedersector is door de genoemde ontwikkelingen sterk in beweging. De consolidatie zet door en er wordt gesaneerd en geoptimaliseerd om aan te sluiten bij de nieuwe omstandigheden. AR heeft in haar strategie vastgelegd dat het prioriteit heeft om de fabrieken optimaal te benutten en zoveel mogelijk zelfstandig beslissingen te kunnen nemen. De fabrieken van AR zitten op dit moment meer dan vol, wat zorgt voor druk op medewerkers en productiemiddelen. Daarom wordt waar nodig gebruikgemaakt van externe loonproductie. Dat geeft bij een eventuele krimp ruimte om te absorberen.

Samenwerking Vente Paardenvoeding

In 2024 heeft AR Vente Paardenvoeding en Vente Diervoeding uit Nieuwerkerk aan den IJssel overgenomen. Deze ondernemingen produceerden en verhandelden ongeveer 10.000 ton voer per jaar, waarvan twee derde paardenvoeders. Vente Paardenvoeding was hierbij voor een belangrijk deel actief in de manegemarkt in het westen van het land. Door deze overname heeft AR een sterkere positie in de paardenvoeders verworven (landelijk bijna 50% marktaandeel). De integratie is goed verlopen, maar door de implementatie van het ERP-programma en de enorme zakgoedvolumes vanwege de aanstaande btw-verhoging stonden de leveringen eind 2024 onder druk.

Natte weersomstandigheden met forse impact

De natte weersomstandigheden in het voorjaar waren van grote invloed op de plantaardige sectoren. Hierdoor was het erg lastig om gewassen te zaaien en ze gezond te houden. De schimmeldruk was hoog en vrijwel alle fruitteeltbedrijven zijn getroffen door hagel. Ook blijft het gewasbeschermingsmiddelenpakket krimpen. Zowel kwantitatief als kwalitatief had dit alles zijn weerslag op de oogst. Bij de akkerbouw ging dit veelal gepaard met lage opbrengstprijzen. Voor Nederlandse fruittelers waren de prijzen in 2024 over het algemeen gunstig. De oogst van appels daalde met 3%, terwijl de perenoogst met ongeveer 9% is gedaald ten opzichte van 2023. Dit heeft geleid tot hogere prijzen voor zowel appels als peren, maar de kosten van onder andere arbeid en gewasbescherming waren ook erg hoog. Onder deze lastige omstandigheden heeft AR Plant een positieve klantenbalans weten te realiseren.

Overname P.G. Kusters

In de periferie van AR Plant zette de consolidatie verder door, ook binnen ons samenwerkingsverband CropSolutions. In 2024 is AR Plant in gesprek geraakt met de firma P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden B.V. uit Dreumel. Dat heeft eind 2024 geleid tot een akkoord over de verkoop van de onderneming. Per 1 januari 2025 heeft de overdracht plaatsgevonden. Daarmee wordt de positie van AR versterkt, ook binnen CropSolutions en het bredere concurrentieveld.

Overstap naar D365

Binnen AR is er twee jaar gewerkt aan de voorbereiding van ons nieuwe ERP-systeem D365. Een ERP-systeem is een softwarepakket dat bedrijven ondersteunt bij het beheren van alle bedrijfsprocessen, van financiën tot voorraadbeheer en van logistiek tot verkoop. Kortom: het is een behoorlijk complex systeem. Op 7 oktober vond de livegang van D365 binnen AR plaats. Alle belangrijke processen liepen goed door, maar er waren ook knelpunten. Dit had de nodige impact op de organisatie. Eind 2024 waren alle processen weer stabiel en werd er verder gewerkt aan het finetunen van het pakket.

Seizoenen beïnvloedden omzet winkels

De negen Welkoop-winkels van AR hebben een lastig jaar gehad. Mede door de weersomstandigheden werden de seizoenspieken gemist en was men afhankelijk van het basisassortiment, zoals huisdierenvoeders. Dit heeft de omzet negatief beïnvloed, maar door sterk op de kosten te sturen is het financiële resultaat op begrotingsniveau uitgekomen. Hierdoor leveren de winkels met hun rendement een belangrijke bijdrage aan het resultaat van de coöperatie. In 2024 is de winkel in Woudenberg verplaatst naar een nieuw pand aan de overkant van de straat en is de winkel in Elst naar de nieuwe formule omgebouwd. Daarmee zijn nu zes van de negen AR-winkels omgebouwd naar de nieuwe formule. In 2025 worden de winkels in Putten en Wageningen omgebouwd en naar verwachting is in 2026 de winkel in Barneveld aan de beurt.

Loyaliteit levert extra voordeel op

Als partnercoöperatie laten we de leden en afnemers profiteren van de goede resultaten van AR. Vanaf september 2024 konden we daarom het Extra AR voordeel toepassen. Voor het voer dat van 8 september 2024 tot en met week 3 van 2025 afgenomen is, werd een korting van € 4,00 per ton verstrekt. Voor akker- en weidebouwmeststoffen die zijn afgenomen tussen 1 januari 2024 en 8 september 2024 werd een prijsreductie van € 5,00 per ton verstrekt. Op de afgenomen gewasbeschermingsmiddelen in de periode van 1 januari 2024 tot en met 8 september 2024 gold een prijsreductie van 2%.

Voer

Focus op de toekomst

In 2024 is de voeromzet van AR gegroeid in een krimpende voermarkt. Het actief laten deelnemen van ondernemers in concepten en de focus op toekomstbestendige bedrijven maken dat de AR-ondernemers meer dan gemiddeld doorgaan met hun bedrijf. Met innovatieve en kwalitatief hoogwaardige voersamenstellingen anticiperen we op de ontwikkelingen in de markt. AR blijft hierbij onverminderd vasthouden aan haar hoge kwaliteitsstandaarden. Dit wordt gewaardeerd door de veehouders wat terug te zien is in een positieve klantenbalans in alle sectoren.

Investeren in productieproces

In het boekjaar heeft AR geïnvesteerd in de fabrieken, zowel voor de verbetering van het eindproduct als van de efficiëntie van het productieproces. Zo is er in de biologische fabriek in Barneveld een moderne paddlemenger geïnstalleerd. Deze investering resulteert in een betere structuur van het eindproduct wat uiteindelijk in de stal terug te zien is in een betere voeropname en verbeterde technische resultaten. In Didam is de fabriek aangepast zodat er vloeibaar verwerkt diervlijk eiwit toegepast kan worden in de voeders.

Ondanks ontwikkelingen zoals het onduidelijke stikstofbeleid, het verdwijnen van de derogatie en de Lbv-regelingen zagen we ook veel 'blijvers' in de veehouderij. Zij hielden perspectief en vertrouwen in de sector. Ook lieten zij zien dat toekomstbestendige keuzes maken en kwaliteit leveren tot goede resultaten kunnen leiden.

Samenwerking met Vente Paardenvoeding

Per 1 september is AR een strategische samenwerking aangegaan met Vente Paardenvoeding. Deze samenwerking waarborgt de continuïteit van de visie en het merk van Vente Paardenvoeding, terwijl AR haar positie in de paardenvoedermarkt verder versterkt. Het merk is een waardevolle aanvulling op de andere drie paardenvoermerken van AR: Voormeesters, Masters en Subli.

Introductie nieuw ERP-systeem

In oktober 2024 is het nieuwe ERP-systeem D365 gelanceerd en dit ging niet zonder slag of stoot. Ondanks uitgebreide voorbereidingen en uitstel van de lancering bracht de introductie van dit systeem toch de nodige knelpunten en kinderziektes met zich mee. Dit is niet vreemd; de transitie naar een dergelijk complex systeem brengt altijd de nodige uitdagingen met zich mee. Door met elkaar de schouders eronder te zetten zijn inmiddels de meeste knelpunten opgelost en kunnen we gaan profiteren van dit efficiënte en innovatieve systeem.

Zuiver Voer

AR produceert de voeders volgens de drie pijlers van Zuiver Voer.

Zuivere grondstoffen:

Gezonde grondstoffen die optimale prestaties in de stal mogelijk maken.

Elke grondstof zijn bewerking:

De eigenschappen van de grondstoffen worden hierdoor maximaal benut.

Gegarandeerde voedingswaarde:

Door deelname aan VoederWaarde.nl.

Gerrits Eieren B.V., Rijkevoort

Koen Gerrits heeft in maatschap met zijn vader Anton en oom Bas Gerrits een leghennenbedrijf in Rijkevoort. Ze houden nu 75.000 scharrelleg-hennen, maar er zijn plannen om uit te breiden naar 90.000 stuks.

Koen: "We gaan een oude stal afbreken en een grote nieuwe stal bouwen voor twee verschillende leeftijden hennen. Het vergunningentraject loopt nu. De vergunning voor het aantal dieren hebben we wel, maar we wachten nog op de bouwvergunning. Bijzonder is dat we 85% van onze eieren zelf afzetten naar eigen vaste klanten en via huisverkoop. Dat bevalt heel goed; je haalt een schakel uit de afzetketen. De winst die normaal naar de groothandel gaat, pak je nu zelf." Gerrits is blij met de begeleiding door AR: "Wanneer er nieuwe kippen komen, is onze voorlichter Jan van Os wekelijks hier. Samen zorgen we voor een goede opstart. Dat betekent veel voor ons."

Bijzonder is dat we 85% van onze eieren zelf afzetten naar eigen vaste klanten en via huisverkoop.

Henno van den Bruinhorst,
verkoopleider pluimvee

“

Pluimveehouders willen veel eieren rapen en daarmee optimaal de hoge prijzen benutten.

Ondanks de impact van de stoppersregeling, mag het pluimveeteam van AR terugkijken op een goed jaar: de omzetdoelstelling is behaald en de klantenbalans is zeer positief.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Henno van den Bruinhorst, verkoopleider pluimvee: “Wereldwijd hebben pluimveehouders te maken met (de dreiging van) vogelgriep. Hierdoor is er minder aanbod van eieren en vlees. De opbrengstprijzen in de pluimveehouderij lagen en liggen hierdoor op een hoog niveau. Pluimveehouders focusten daarom meer op goede technische resultaten om te kunnen profiteren van de hoge opbrengstprijzen.”

Wat waren de uitdagingen in de pluimveehouderij?

“Door de hoge opbrengstprijzen wilden de pluimveehouders vooral veel eieren rapen voor een hoog saldo. De uitdaging is dan het gezond houden van de leghennen zodat ze langer gehouden kunnen worden en goede technische resultaten behalen. Als AR speelden we hierop in met de €i-plus aanpak. Met deze aanpak hebben we ook in 2024 zeer goede technische en financiële resultaten bij onze klanten kunnen behalen. Door de inzet van onze Structomix-voeders met dierlijk eiwit zien we gezondere hennen; de uitval is lager en de hennen zitten beter in de veren.”

Wat speelde er verder?

“De eis van 100% biologisch voer zorgde voor de nodige uitdagingen. Wanneer medicijnen of ontwormingsmiddel worden ingezet krijg je te maken met wachttijden en afwaardering van eieren. Het is dan nog belangrijker dat de hennen gezond zijn en een goede weerstand hebben. In de opstart kan er bijvoorbeeld vismeel ingezet worden om de weerstand te versterken. Ook hebben we specifieke voerlijnen voor wit en bruin zodat het voer zo goed mogelijk aansluit bij de behoefte van de dieren.”

Highlights 2024

- Wereldwijde vogelgriep-druk zorgde voor minder aanbod van vlees en eieren waardoor de opbrengstprijzen stegen.
- Het aantal pluimveeouders in Nederland en België daalde.
- De inzet van verwerkt dierlijk eiwit zorgde voor betere technische en financiële resultaten.

Uiteindelijk hebben alle diergroepen in de varkenshouderij goede saldo's kunnen draaien.

*Carel van de Laar,
verkoopleider varkens*

Verkoopleider varkens aan het woord

Ondanks een enkele stopper is de varkensvoeromzet van AR gestegen, onder andere door goede inkoopposities. Er was nauwelijks verloop onder de klanten en we hebben veel nieuwe klanten mogen verwelkomen.

Hoe kijkt de varkenshouderij terug op 2024?

Carel van de Laar, verkoopleider varkens: "De zeugen- en biggenprijzen ontwikkelden zich positief waardoor er het eerste half jaar erg goede saldo's werden gedraaid op de zeugenbedrijven. Door de hoge biggenprijs en de tegenvallende vleesvarkensprijs bleef het saldo bij de vleesvarkenshouder achter. De tweede helft van het jaar zakten de biggenprijzen naar kostprijsniveau en werden de saldo's bij de vleesvarkensbedrijven beter. Uiteindelijk hebben ook de vleesvarkensbedrijven bovengemiddelde saldo's kunnen draaien. De mengvoerprijzen begonnen redelijk hoog, maar zakten vrij snel naar een niveau waarmee de varkenshouders winstgevendende saldo's konden realiseren. Door de afbouw van de derogatie en de zeer natte weersomstandigheden waren de mestafzetkosten extreem hoog. Dit zal ons tot het voorjaar van 2026 blijven achtervolgen."

Kun je iets vertellen over de marktontwikkelingen?

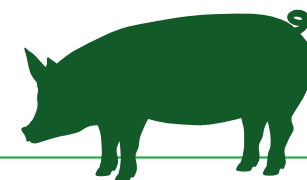
"Ondanks de lage vleesvarkensprijs is deze wel boven het niveau van de wereldmarkt gebleven waardoor export buiten de EU niet of nauwelijks aan de orde was. Dit laat zien dat we moeten inzetten op productie voor onze thuismarkt, de EU. Om bij te blijven wordt het steeds belangrijker om voor een concept te produceren met aandacht voor dierenwelzijn, bijvoorbeeld volgens 1 ster van het Beter Leven keurmerk."

Wat waren de uitdagingen van 2024?

"Voor de varkenshouders waren de stijgende mestafzetkosten een grote uitdaging. Om de varkenshouders hierbij te ondersteunen hebben we ingezet op het verlagen van de voederconversie bij vleesvarkens, onder andere via een actie met onze AR Voerbooster. Hiermee kan de voederconversie maar liefst 5% dalen. Doordat veel varkenshouders voorkoopposities hadden ingenomen, konden zij profiteren van de voerprijzen die vanaf maart daalden."

Highlights 2024

- *Nieuwe normen varkens voor Beter Leven 1 ster.*
- *Twee zeer positief verlopen klantevents en een studiedag vrijloopkraamstallen.*
- *Nieuwe verkoopleider binnen het team van varkensspecialisten.*
- *Start verwerking vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit in fabriek Didam.*
- *Informatieve CCM-video's gemaakt.*

LekkerVarken B.V., Montfoort

In Montfoort houden Harry, Gerda en hun zoon Daniël Lekkerkerker 4.500 vleesvarkens voor Beter Leven met één ster en antibiotica-vrij. Ook houden ze 170 melkkoeien plus jongvee op bijna 90 ha land. Ze verkazen alle melk van hun koeien tot Boeren Goudse kaas.

Harry: "Kaas maken gebeurt al generaties lang binnen de familie en de wei ging ook vroeger al naar de varkens. De zure werking van kaaswei heeft een positief effect op de vertering, net als CCM. De varkens zijn gezonder, groeien harder en benutten het voer beter. Bovendien geeft kaaswei invulling aan de circulaire gedachte waaraan de landbouw wordt geacht te voldoen." Harry zit op één lijn met AR-specialist Hans van der Knaap: "Hans komt maandelijks om de technische resultaten te bespreken. Hij wil de beste resultaten en doet daar alles voor. Dat zien we terug in de stal."

“
**De varkens
zijn gezonder,
groeien harder
en benutten
het voer beter.**

Rundveebedrijf Alders Vof, Overloon

Rundveebedrijf Alders is een intensief melkveebedrijf met 230 melkkoeien en 135 stuks jongvee. Bij dit familiebedrijf in Overloon staat Willem Beekmans aan het roer. Een belangrijke pijler is de eigen mineralenverwerking.

Willem: "In onze mestverwerkingsfabriek verwerken we voor 95% varkensdrijfmest van collega's uit de omgeving tot schoon water, kunstmestvervangend mineralenconcentraat en vaste fractie die we exporteren. Op het melkveebedrijf liggen zonnepanelen. Het overschot aan stroom gebruiken we in de mineralenfabriek. Voor de toekomst zijn we ons aan het oriënteren op een nieuwe melkstal of melkrobots. En we willen de voeropslag optimaliseren. We hebben nog plannen zat. Ik geloof niet in rigoureuze veranderingen in de bedrijfsvoering maar in steeds kleine stapjes zetten." Willem ziet AR als een partner: "AR is een coöperatie met korte lijnen, dat waardeer ik. Ze hebben ons kennis laten maken met Sodagrain, waardoor de vertering verbeterde en de productie steeg."

Voor de toekomst zijn we ons aan het oriënteren op een nieuwe melkstal of melkrobots.

Dirk Italiaander,
verkoopleider herkauwers

“

Veel uitdagingen en kansen voor de herkauwerssector.

Door blauwtong, een nat groeiseizoen en hoge mestafzetprijzen was 2024 een uitdagend jaar voor de sector herkauwers. Sterk gestegen melk- en vleesprijzen creëerden ook kansen binnen de sector.

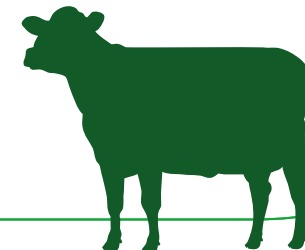
Hoe kijkt de sector herkauwers terug op 2024?

Dirk Italiaander, verkoopleider herkauwers: "Een citaat dat veelvuldig langskwam bij rundvee-, geiten- en schapenhouders was: 'In een jaar dat er veel groeit, is er ook veel nodig.' Het typeert ook het groeiseizoen dat door de natte omstandigheden te wensen overliet. Als AR hebben we ons ingezet om - bij een tegenvallende kwaliteit ruwvoer - de rantsoenen passend te maken zodat productie en diergezondheid overeind bleven. Verder kenmerkten de hoge mestafzetkosten en een krappe liquiditeit (door de afbouw van derogatie en een stijging van de rente) het jaar 2024. Een gemiddeld bedrijf met 100 melkkoeien en 50 ha grond kampte in 2024 met 15.000 tot 20.000 euro extra mestafzetkosten ten opzichte van 2023. AR heeft de melkveehouders hierbij ondersteund, onder andere door de juiste voedingsmaatregelen in te zetten (laag ureum en de juiste RE/kVEM-verhouding). Zo konden zij de mestafzet reduceren en de melkopbrengst verhogen."

Hoe was het jaar voor de sector melkvee?

"Binnen de melkveehouderij heeft blauwtong zijn sporen ernstig nagelaten. Vanaf het voorjaar werden de eerste symptomen zichtbaar. Gedurende de zomer verspreidde het virus zich in een razend tempo. Een tegenvallende melkproductie, een hoger uitvalpercentage en een verminderde vruchtbaarheid vormden het algemene beeld. Door de goede melkprijs, die in een jaar tijd 10 cent per liter was gestegen, lag de focus op gezond hARd melken. Op deze manier kon men het voersaldo verhogen zodat andere toegenomen kostenposten betaald konden worden."

[Lees verder >](#)

Hoe kijkt de sector geiten terug op 2024?

“De geitenhouderij kijkt terug op een uitdagend jaar, met een dalende melkprijs en grote verschillen in uitbetaling tussen de verschillende melkverwerkers. Ondanks de dalende (voer)kosten in 2024, stonden de saldo's onder druk. In het eerste half jaar van 2024 is gezond hARd gemolken met opvallend goede gehalten. In het tweede half jaar stond de melkproductie op sommige bedrijven onder druk, onder andere door de gevolgen van blauwtong en door de matige ruwvoerqualiteit. Blauwtong heeft ook effect gehad op de drachtpercentages in de geitenhouderij. Op verschillende bedrijven lag dit lager dan gemiddeld of viel de lammerperiode later dan normaal. Ondanks de onrust en uitdagingen in de sector, kijken we positief vooruit naar 2025 met de focus op gezond hARd melken.”

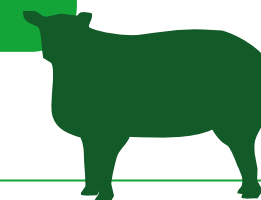
Hoe zag 2024 eruit voor de vleesveehouders?

“2024 was voor de vleesveesector een dynamisch jaar. Naast de uitdagende teeltomstandigheden voor ruwvoer, hoge mestafzetkosten en blauwtong was er veel dynamiek in prijzen en aanbod van dieren. Gedurende het jaar is de beschikbaarheid van kalveren en runderen voor de vleesproductie in Nederland en in omringende landen teruggelopen. Oplopende prijzen waren hiervan het directe gevolg. Vooral in de tweede helft van het jaar veranderde de kalfs- en rundvleesmarkt in een vraagmarkt met sterk oplopende prijzen. Dit maakte de toegenomen aankooprijzen gelukkig weer goed. Opvallend is het aantal zij-instromers en starters in de vleesveesector, veelal vanuit de melkveesector. Ook zien we jonge ondernemers die een locatie kopen of huren. Binnen de concepten waarin AR vanuit het Zuiver Voer-concept actief is, kan dit goed ingevuld worden.”

Highlights 2024

- *Positieve klantenbalans: meer rundveehouders kozen voor AR als kennis- en voerleverancier.*
- *Een specifiek voedingsadvies voor melkvee uitgerold om de mestafzet te kunnen reduceren.*
- *Nauwe samenwerking met AR Bedrijfsontwikkeling en AR Plant voor een allround advies op bedrijfsniveau.*
- *Hoge opbrengstprijzen verzilverd door gezond hARd te melken en te groeien met Zuiver Voer.*

Arnold Oostebrink,
manager Rijnzate

“

Ondanks de krimpende mengvoersector heeft Rijnzate in 2024 meer grondstoffen op- en overgeslagen.

Op- en overslagbedrijf Rijnzate kijkt terug op een goed jaar. Er was veel aanvoer van grondstoffen per schip, waardoor een hoger volume werd op- en overgeslagen dan in 2023. Daarnaast heeft Rijnzate belangrijke investeringen gedaan.

Hoe kijkt Rijnzate terug op 2024?

Arnold Oostebrink, manager Rijnzate: “Rijnzate had in 2024 geen last van de krimpende mengvoersector. De volumes in op- en overslag van mengvoergrondstoffen waren goed en hoger dan in 2023. Ook was er voldoende vraag naar onze productieactiviteiten in Doetinchem waar we onder andere Maxammon grain, Sodagrain, geplette gerst en Agrubrij produceren. In het najaar hebben we voldoende korrelmais ingenomen. Op de locatie in Lienden werd veel kunstmest op- en overgeslagen.”

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

“Grote (ver)bouwprojecten bij Rijnzate zorgden ervoor dat we krappere opslagruimte hadden. Zo hebben we in Wageningen de grote opslagloods gerenoveerd en is in Doetinchem de kade vernieuwd. Tijdens de werkzaamheden moesten we extra inventief zijn om de beschikbare opslagruimte optimaal te benutten om zo onze klanten te kunnen blijven bedienen.”

Hoe was de omzetontwikkeling in 2024?

“De tweede helft van het jaar kwam er veel aanvoer per schip en daarmee draaiden we een beduidend hoger volume dan in 2023. Dit alles resulteerde in een mooi financieel resultaat dat boven de begroting uitkwam.”

Highlights 2024

- *Het in gebruik nemen van de verbouwde opslagloods in Wageningen.*
- *In Doetinchem is de kade opgeknapt en de loskraan gereviseerd.*

Voor AR Coproducten waren er mooie nieuwe uitdagingen in de bijproductenhandel.

Sander Hulshof,
manager AR Coproducten

Manager AR Coproducten aan het woord

AR Coproducten kijkt positief terug op 2024 en heeft haar klanten weer kunnen voorzien van alle soorten bijproducten, enkelvoudige grondstoffen en fourage om zo een optimaal rantsoen te kunnen samenstellen.

Hoe kijkt AR Coproducten terug op 2024?

Sander Hulshof, manager AR Coproducten: "Zowel in de varkenshouderij als in de rundveehouderij was de vraag naar onze producten goed op peil en hebben we mooie plussen gerealiseerd. Bij de varkens zagen we vooral dat Protein Plus 80/10 steeds meer zijn weg vond naar de bedrijven. In de melkveehouderij was vooral Sodagrain een groot succes; het paste perfect bij het rantsoen en we konden het tegen een zeer scherpe prijs aanbieden. Ook de omzet enkelvoudige grondstoffen liet een mooie plus zien."

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

"Door de vele neerslag was de CCM-oogst een uitdaging. De mais kon pas laat gezaaid worden en ook de oogst liep uit. Daarnaast vroeg de implementatie van D365 het nodige van de organisatie. Door een goede interne

samenwerking en door duidelijke afspraken te maken met de afnemers hebben we knelpunten zo snel mogelijk aan kunnen pakken en heeft het de omzetontwikkeling niet in de weg gestaan."

Kun je nog iets vertellen over Protein Plus 80/10?

"Dit product hebben we in 2023 geïntroduceerd. Het is vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit en heeft een gunstig effect op de prestaties van de varkens. Ook is het financieel interessant voor de boer. We zijn nog bezig met de uitrol, maar in 2024 hebben we al een mooie groei gezien in de afname van Protein Plus 80/10. Er lopen proeven om het als mengsel in te zetten op nippelbedrijven."

Highlights 2024

- Via voorkoopcontracten in Duitse persulp gehandeld.
- De handel van de korrelmais was een drukke periode met veel regelwerk.
- Zeer succesvolle Sodagrain-actie.
- De website van AR Coproducten geïntegreerd in de AR-website.

Manager AR Biologisch aan het woord

AR Biologisch kijkt terug op een goed jaar. Ondanks de kleinere afzet via derden zijn de doelstellingen van 2024 bijna behaald doordat we veel nieuwe klanten mochten verwelkomen.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Koert Kuizenga, manager AR Biologisch: "De eerste helft van 2024 was de bio-markt lastig; bij een ruim aanbod van biologische producten was de consumentenvraag te klein. In de loop van 2024 veranderde de markt en was er meer vraag naar de bio-producten. De grondstoffenmarkt voor mengvoeders was rustig met voldoende aanbod."

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

"Door de beperkte omvang van de verschillende biologische landbouwsectoren was de afzetmarkt gevoelig voor schommelingen in vraag en prijs. Voor ondernemers betekende dit dat de prijzen in de ene sector sterk stegen terwijl andere sectoren moeite hadden om voldoende afzet te vinden en de prijzen daar onder druk kwamen

te staan. Dit vergde de nodige flexibiliteit van de ondernemers. De focus op saldo was extra belangrijk in 2024."

Hoe heeft AR hierop ingespeeld?

"Door klanten continu te ondersteunen bij het optimaliseren van hun bedrijf. Ook hebben we veel aandacht voor ons inkoopbeleid zodat we voldoende voorraad hebben van de verschillende grondstoffen. Omdat de biologische sector de komende jaren gaat groeien, investeren we als AR Biologisch voortdurend in de toekomst door nieuwe bewerkingstechnieken en nieuwe grondstoffen toe te passen. Zo hebben we in Helvoirt een structuurmolen geïnstalleerd die granen kan verwerken tot een structuurmix voor een betere pens- en darmgezondheid bij herkauwers."

*Koert Kuizenga,
manager AR Biologisch*

Hoewel de start van 2024 lastig was, is het perspectief voor biologische ondernemers goed.

Highlights 2024

- Met succes vismeel verwerkt in de biologische pluimveevoeders waardoor de gezondheid en groei bovengemiddeld zijn.
- Introductie biologische CCM voor biggen met veelbelovende resultaten.
- Succesvolle ondernemersdag over de toekomst van de biologische sector.
- In verband met zijn pensionering is manager Wim Krajenbrink opgevolgd door Koert Kuizenga.

Steeds meer behoefte aan informatie over paardenvoeding.

Robert van den Berg,
manager AR Paard

Manager AR Paard aan het woord

Binnen alle paardenvoermerken van AR Paard werd er in 2024 meer voer afgezet en nam het marktaandeel toe. De integratie van Vente Paardenvoeding zorgde voor een uitbreiding van het werkgebied en van de rechtstreekse verkoop.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Robert van den Berg, manager AR Paard: "Paardenhouders hadden te maken met doorlopende kostenstijgingen en steeds meer regelgeving. Dit raakte vooral de grotere professionele bedrijven. Verder zagen we een afname van het aantal dekkingen. Bij de paardenhouders merkten we een toenemende behoefte aan informatie over paardenvoeding, zowel via de specialist, onze website als via de totale omgeving van de merken. Tot slot was er een toenemende vraag vanuit het buitenland."

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

"Naast de genoemde kostenstijgingen was de kwaliteit van het ruwvoer een van de uitdagingen van het afgelopen jaar. De eiwitwaardes waren laag en de suikerwaardes waren juist hoog. Hierdoor was er meer behoefte aan ondersteuning bij de rantsoenberekening. Steeds meer paardenhouders kozen hierbij voor het 'het nieuwe voeren' waarbij het ruwvoer een primaire plek krijgt in het totale rantsoen."

Hoe heeft AR Paard hierop ingespeeld?

"Bij de veelal matige ruwvoerkwaliteit waren onze adviezen nog belangrijker. Onze specialisten hebben de paardenhouders hierbij met raad en daad bijgestaan. Ruwvoeranalyses en rantsoenberekeningen maakten inzichtelijk wat er nodig was voor een goed passend rantsoen. Met de Vente Bedrijfsscan hebben we hippische ondernemers extra kunnen ondersteunen bij de bedrijfsvoering. Ook zijn we intensiever gaan samenwerken met AR Bedrijfsontwikkeling zodat we paardenhouders optimaal kunnen adviseren over de mestboekhouding."

Kun je iets vertellen over de integratie van Vente Paardenvoeding?

"Per 1 september zijn we de samenwerking met Vente Paardenvoeding aangegaan. Dit is een waardevolle aanvulling op de drie merken die we al hadden. Hierdoor hebben we ons werkgebied kunnen vergroten naar het zuiden en westen van het land. Ook zorgt het voor een toename van de rechtstreekse verkoop. Door onze gedeelde visie verloopt de samenwerking erg prettig."

Highlights 2024

- Meer rechtstreekse verkoop door extra acquisitie en door de integratie van Vente Paardenvoeding.
- Groei van de webshop Paardenvoer.nl in volume en online zichtbaarheid.
- Landelijke dekking van dealers gerealiseerd.
- Meer afzet via retail, mede door gunstige positionering van Subli.
- Toename van het aantal buitenlandse agenten in onder andere Tsjechië en Bulgarije.

Any Dale Hippique, Muiderberg

In Muiderberg heeft paardenhouder Arjen de Jong een manege, pension en handelsstal met in totaal 110 paarden. De handel in paarden is gericht op het buitenland.

Arjen: "Daarnaast werken we met onze dieren veel voor entertainment. Voor films, voor stunts met paarden en honden en voor opnames voor bijvoorbeeld Netflix- of Amazonseries. We werken altijd wel aan wat nieuwe projecten. Zo hebben we in de afgelopen tijd een springtuin aangelegd van 100 bij 45 meter die we in april in gebruik gaan nemen. Hier gaan we wekelijks concoursen organiseren. Voor buitenlandse handelsrelaties is dat ideaal." Goed voer vindt Arjen belangrijk: "Via AR krijgen wij het voer van Vente Paardenvoeding; altijd van betrouwbare kwaliteit. In onze voorlichter Kees Naalden hebben wij een heel goede contactpersoon gevonden. Hij is geïnteresseerd en betrokken."

We werken voortdurend aan verbetering en vernieuwing van ons bedrijf.

Naast veehouders klopten in 2024 ook veel akkerbouwers, fruittelers en paardenhouders aan bij AR Bedrijfsontwikkeling voor advies.

*Harold Vogels,
manager AR Bedrijfsontwikkeling*

Manager AR Bedrijfsontwikkeling aan het woord

De nieuwe Omgevingswet, het stikstofbeleid, de afbouw van de derogatie: allemaal ontwikkelingen die in 2024 het nodige aanpassingsvermogen vroegen. AR Bedrijfsontwikkeling heeft ondernemers hierin met raad en daad en bijgestaan.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Harold Vogels, manager AR Bedrijfsontwikkeling: "In 2024 is de Omgevingswet geïntroduceerd. Dit heeft het stelsel van vergunningen en regels stevig veranderd, wat de nodige vragen oproep bij agrarische ondernemers. Verder is de mestplaatsingsruimte fors verminderd door de afbouw van de derogatie en de beperkingen voor met nutriënten verontreinigde gebieden (NV-gebieden). Met name rundveehouders ervaren de gevolgen hiervan. De gerechtelijke uitspraken over het stikstofbeleid hebben tot nog grotere beperkingen voor de veehouderij geleid. Een deel van de veehouders (piekbelasters) koos ervoor om mee te doen aan de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv)."

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

"Ten eerste was het leren omgaan met alle nieuwe regels voor vergunningen en omgevingsrecht een uitdaging. Als veehouder en als adviseur moet je je voortdurend aanpassen. Ook de nieuwe beperkingen vanuit het stikstofbeleid vroegen de nodige flexibiliteit. Wat betreft de mestwetgeving kwamen er veel vragen over mineralenefficiëntie."

Hoe heeft AR hierop ingespeeld?

"De adviseurs van AR Bedrijfsontwikkeling hebben de ondernemers hierin bijgestaan. Wanneer het ging om vergunningen in de Omgevingswet hebben we in goed overleg met het betreffende bevoegd gezag gekeken wat de nieuwe wet betekent voor de ondernemer. Wat betreft de mestplaatsingsruimte hebben we samen met de specialisten van AR Voer en AR Plant gezocht naar slimme en praktische oplossingen. Stikstofvragen zijn erg afhankelijk van de situatie en daarmee bedrijfs-specifiek. Door rechtspraak van eind 2024 is het stikstofbeleid vastgelopen."

Highlights 2024

- Het aantal bedrijven dat gebruikmaakt van de diensten van AR Bedrijfsontwikkeling bleef groeien. De personele bezetting groeide mee.
- Naast veehouders klopten in toenemende mate paardenhouders, akkerbouwers en fruittelers aan bij AR Bedrijfsontwikkeling.

Webshopbeheerder aan het woord

De groei van webshops ging in 2024 onverminderd door. Dit geldt ook voor de webshops van AR. Onze webshops Paardenvoer.nl en ARwebshop.nl lieten een zeer mooie groei zien, zowel in omzet als in afzet.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Marije Beumer, webshopbeheerder bij AR: "Online shoppen is onverminderd populair en ook groeit het vertrouwen van consumenten in online winkelen. Volgens het CBS zijn er 100.000 webshops actief in Nederland en dat aantal blijft groeien. Ook wordt er flink uitgegeven aan online shoppen. Volgens de meest recente cijfers blijkt dat Nederlandse consumenten in 2023 bijna € 35 miljard online hebben besteed. Innovaties en trends maken online shoppen nog aantrekkelijker en toegankelijker. Kortom: mooie omstandigheden voor webshops. De concurrentiedruk neemt echter wel toe. Het is dus belangrijk om onderscheidend te blijven. Daarnaast is het essentieel om een sterke prijsstrategie en merkidentiteit te hebben."

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

"De grootste uitdaging van het afgelopen jaar was de overstap naar het nieuwe ERP-systeem D365 binnen AR. Dit heeft veel invloed gehad op de verwerking en levering van zakgoedbestellingen, waar we met de webshop natuurlijk mee te maken hebben."

Hoe heeft AR hierop ingespeeld?

"AR heeft er alles aan gedaan zich zo goed mogelijk voor te bereiden op de overgang naar het nieuwe ERP-systeem. Helaas gaan dergelijke overgangen altijd gepaard met de nodige uitdagingen en knelpunten. Bij de webshops merkten we vooral dat er wat knelpunten waren rondom het uitleveren van zakgoedbestellingen. Te allen tijde is geprobeerd oplossingen te zoeken in het belang van de klant. Verder werken we continu aan de versterking van de positie van de webshops, onder andere via samenwerkingen, zoals met Vente en NAF."

Highlights 2024

- Mooie groei in zowel omzet als afzet voor beide shops.
- Veel (bijna 2.500) nieuwe klanten mogen verwelkomen.
- Het assortiment van Vente Paardenvoeding toegevoegd aan Paardenvoer.nl en ARwebshop.nl.
- Samenwerking met NAF, voor de verkoop van supplementen en verzorgingsproducten voor paarden.

*Marije Beumer, webshopbeheerder
Paardenvoer.nl en ARwebshop.nl*

We werken er elke dag aan om de unieke positie van onze webshops te behouden. Voor ons betekent dat luisteren naar onze klanten en blijven investeren in kwaliteit en service.

Begin 2024 zette een sterke daling van de grondstoffenrijzen in; deze daling liep door tot in mei waarna de markt stabiel werd. Ondanks die sterke daling was onze inkooppositie goed.

In de eerste helft van het jaar bleef de omzet nog wat achter bij de begroting, maar dit is in het tweede deel van het jaar ruimschoots goedgegemaakt. Hierdoor werd het vanaf het derde kwartaal erg druk in onze productielocaties.

Productielocatie Wageningen

In Wageningen hebben we goed gedraaid; in de eerste helft van het jaar was dit volgens begroting en in de tweede helft ongeveer 5% boven begroting. We hebben diverse kleinere investeringen gedaan in de fabrieksinstallatie. Ook hebben we de opdracht verstrekt voor het plaatsen van nieuwe productkoelers. Deze worden in het eerste kwartaal van 2025 in gebruik genomen.

Productielocatie Barneveld

In Barneveld is in de biologische fabriek een nieuwe dubbelassige paddlemenger geplaatst. De vorige was ruim vijftig jaar oud. De nieuwe menger hebben we in een nieuwe machinetoren geplaatst; dit was noodzakelijk omdat de nieuwe menger groter is dan de oude. Bovendien kon de productie hierdoor ongestoord doorgaan terwijl we de nieuwe installatie aan het bouwen waren.

Productielocatie Didam

De fabriek in Didam heeft maximaal gedraaid. In 2024 hebben we het nodige nieuwe personeel aangenomen voor deze locatie. In de voorgaande jaren kostte het veel moeite om in de krappe arbeidsmarkt nieuwe medewerkers te vinden. In deze fabriek worden de meeste zeugen- en biggenvoerders gemaakt. Door een investering in de fabriek kunnen we nu ook varkensvoerders met vloeibaar verwerkt dierlijk eiwit aanbieden. Om de werkdruk voor de operators te verlagen

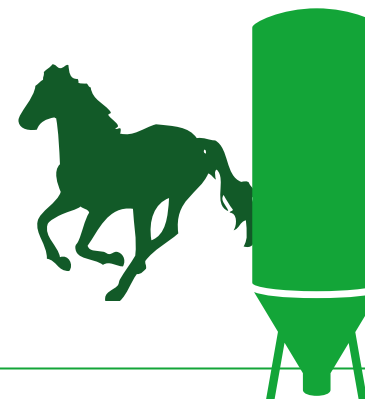
wordt er gewerkt aan een nieuwe microdosering, zodat de bijstort van grondstoffen automatisch kan worden gedaan.

Productielocatie Lienden

De productie in Lienden verliep goed in 2024. We hebben één duoroll-pers vervangen door een monoroll-pers; deze heeft een lager energieverbruik. Door de aanpassing van de energievoorziening hebben we in 2024 geen enkele storing gehad. De vervanging hiervan in 2023 heeft daarmee het gewenste resultaat opgeleverd.

Biologische productielocaties Barneveld, Wichmond en Helvoirt

In de fabriek in Wichmond worden onze biologische varkensvoerders geproduceerd. In Helvoirt worden onze biologische herkauwerwaardige voeders geproduceerd. Inmiddels hebben we daar ook onze nieuwe granenbewerking gerealiseerd zodat we biologische geplette gerst, rogge en tarwe kunnen leveren. In Barneveld, waar onze biologische pluimveevoeders worden geproduceerd, is de nieuwe menger in gebruik genomen.

Energie

Als gevolg van de geopolitieke situatie waren de energieprijzen in 2024 redelijk stabiel met een licht stijgende trend. We hebben de marktsituatie zeer nauwlettend gevolgd en geanticipeerd op de actuele situatie en de verwachtingen. Mede hierdoor is de impact van de stijgende energiekosten beperkt gebleven.

In 2024 zijn we gestart met de voorbereiding van een energiemanagementsysteem op basis van ISO 50001. Hiermee wordt het energieverbruik nauwlettend in de gaten gehouden. Ook vormt het de basis voor de uitvoering van energiebesparingsprojecten. Hiermee voldoen we aan de eisen die worden gesteld aan grootverbruikers en kunnen we het energieverbruik verminderen.

Nutritie

In 2024 zijn we overgestapt op de nieuwste versie van Bestmix Recipe Management. Met dit programma worden de recepten gemaakt van de voeders die AR produceert. De voorbereiding heeft veel tijd gekost, maar de overgang is soepel verlopen en geeft nu meer mogelijkheden en zorgt voor tijdsbesparing. Gangbare grondstoffen waren in 2024 best goed beschikbaar met stabiele prijzen. De beschikbaarheid van biologische grondstoffen werd vanaf de tweede helft van 2024 moeilijker met oplopende prijzen als gevolg.

De toepassing van verwerkt dierlijk eiwit in pluimvee- en varkensvoerders is verder toegenomen. We zijn begonnen met een nieuwe stroom in varkensvoer. Verder vragen duurzaamheid en de carbon footprint van diervoeding veel aandacht, met name in de rundvee- en varkenshouderij. Voor alle diersoorten nam het gebruik van circulaire grondstoffen toe.

Met de verschillende productielocaties kon AR flexibel op dit alles inspelen en was er veel mogelijk, zoals het produceren van eigen samenstellingen. In alle sectoren lieten onze voeders goede technische resultaten zien. Op het vlak van duurzaamheid heeft de afdeling nutritie nauw overleg met ketenpartners en andere partijen.

Kwaliteitszorg

AR staat voor hoogstaande kwaliteit en werkt volgens de drie principes van Zuiver Voer. De afdeling kwaliteitszorg zorgt ervoor dat deze hoogstaande kwaliteit geborgd blijft.

Met interne en externe audits wordt gecontroleerd of AR voldoet aan de wettelijke eisen en aan de normen van certificatieschema's zoals Skal, SecureFeed, GMP+, VoederWaarde.nl, VLOG, GMO-controlled, CDG, KAT, BFA en overige ketenconcepten. De NVWA neemt en analyseert monsters van grondstoffen en eindproducten en controleert onze productielocaties. Ook controleert AR zelf veel monsters voor VoederWaarde.nl en op de aanwezigheid van ongewenste stoffen (onder andere via het SecureFeed-monitoringsplan). Verder worden er veel analyses gedaan op ongewenste micro-organismen zoals Salmonella. Alle audits en inspecties zijn in 2024 met goed gevolg uitgevoerd. AR hanteert de systematiek van VoederWaarde.nl. Ook wordt er gebruikgemaakt van een systeem waarmee voerleveringen automatisch in de KAT-database worden ingelezen. AR is gecertificeerd volgens de eisen voor productie en levering van VLOG-rundvee- en VLOG-pluimveevoeders en AR Paard voor GMO-controlled paardenvoer.

Er gebeurt veel in de markt op het gebied van nieuwe ketenconcepten. AR volgt deze ontwikkelingen op de voet en speelt daar proactief op in. Zo is sinds 2022 de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit weer voor bepaalde diersoorten toegestaan. AR heeft inmiddels een hoop ervaring opgedaan met de verwerking van deze waardevolle grondstof en de resultaten zijn positief. In 2024 is de aanvullende GMP+-certificering CO₂-footprint behaald. Dit zal de komende jaren verder ontwikkeld worden. We streven hierbij naar een zo laag mogelijke CO₂-footprint.

Op de fabriekslocaties is de focus nog meer komen te liggen op ingangscontrolle. Betere monsternamen- en analysevoorzieningen zijn geïnstalleerd, waarbij ook meteen de voederwaarde van de ontvangen grondstoffen gemeten kan worden. In de loop van 2024 is dit verder geoptimaliseerd. Ook vindt er een digitaliseringsslag plaats rondom de monsternamen van grondstoffen. Hierdoor kunnen monsters sneller verwerkt worden.

Alle audits en inspecties zijn in 2024 met goed gevolg uitgevoerd.

Logistiek

Door de groeiende omzet van AR was het ook in 2024 een uitdaging om de optimale leverbetrouwbaarheid te realiseren. Dat gold voor het bulktransport, maar ook de groeiende omzet zakgoed (in combinatie met de vervanging van het ERP-systeem) was uitdagend. Door een maximale inzet van planning en productie hebben we in de groeiende vraag kunnen voorzien. Bulktransport wordt voor het grootste deel met eigen vervoer uitgevoerd. Waar nodig en mogelijk wordt bijgeschakeld met extern neutraal transport. Dat is bijvoorbeeld in de piekperiodes en bij grotere afstanden met mogelijkheden voor retourvracht. Ook in 2024 zijn de auto's diersoortspecifiek ingezet. Met de overname van Vente Paardenvoeding zijn er drie vrachtauto's overgenomen. Deze zijn, waar inpasbaar, in de centrale AR-planning ingezet. Ter vervanging zijn in 2024 twee nieuwe bulktrekkers gekocht en één hoogrendement-bulkoplegger. Het stukgoedtransport is deels dedicated uitgevoerd met één eigen auto en inhuurtransport. Bij grotere afstanden wordt dit transport gecombineerd in zogenaamd 'groupage'-transport. In heel Nederland kan het stukgoed in twee werkdagen worden geleverd, met uitzondering van de Waddeneilanden.

Inkoop grondstoffen

Het jaar 2024 stond in het teken van de invoering van de EUDR-richtlijnen per 31 december 2024 (ontbossingswetgeving). AR heeft hier op het gebied van inkoop een strategie op ontwikkeld gericht op het borgen van grondstofbeschikbaarheid rond de periode van invoering van de wetgeving. Producten als sojaschroot en palmpitschilfers, maar ook plantaardige oliën hebben met deze wetgeving te maken. In het najaar van 2024 heeft het Europees Parlement besloten de invoering van de wetgeving met een jaar uit te stellen. Verder zien we een tendens dat de markt steeds meer vraagt om data op het gebied van de herkomst van grondstoffen. Ze wil inzicht hebben in grondstofstromen en bijbehorende klimaatbelastingen. De oogsten waren in 2024 kleiner dan aanvankelijk verwacht, toch was er wereldwijd voldoende aanbod om grote prijsstijgingen te voorkomen.

Pijler Plant

Manager AR Plant aan het woord

De teeltomstandigheden waren ronduit lastig te noemen in de plantaardige sector. AR Plant heeft haar telers hierbij met advies en producten kunnen ondersteunen.

Hoe was het jaar voor de plantaardige sector?

Richard ter Beek, manager AR Plant: "Vanaf het najaar van 2023 hadden we te maken met veel neerslag. Ook het voorjaar van 2024 was extreem nat. Dit leidde tot een zeer lastige start van het groeiseizoen. Het land was soms niet begaanbaar waardoor het zaaien en poten bijna onmogelijk was en soms lang uitgesteld moest worden. Ook was de infectiedruk in alle gewassen hoog. Doordat er in het groeiseizoen weinig zon was, vielen zowel de opbrengsten als de kwaliteit van de gewassen tegen."

Hoe was dit voor akkerbouw?

"Voor akkerbouwers was het een lastig jaar. Het inzaaien en poten was erg lastig door de natte omstandigheden. Er is in 2024 minder graan gezaaid, de bieten en aardappelen waren later. Bovendien gaf de nattigheid veel druk van schimmels in granen, aardappels en uien. Wanneer de gewenste gewassen niet meer ingezaaid konden worden, werd er voor mais gekozen of werd er niets ingezaaid. Vooral de opbrengsten van granen vielen tegen, waarbij de opbrengstprijzen te laag waren om de kostprijs goed te maken. De oogst van aardappelen, uien en bieten verliep goed. De opbrengsten en de prijzen vielen echter tegen. In het najaar waren de omstandigheden op het land beter en konden de wintergranen weer volop ingezaaid worden."

Wat speelde er in de ruwvoerteelt?

"Ook de ruwvoerteelt was lastig in 2024. De eerste snede gras was moeilijk te winnen doordat het land te nat was. De opbrengst was wel hoog, maar de kwaliteit viel tegen. Ook weidegang was lastiger door de nattigheid. De mais werd erg laat ingezaaid, maar maakte in de zomer wel een enorme inhaalslag. De verschillen tussen de percelen waren erg groot, wat goed zichtbaar was tijdens onze maisdemo's. Ook bij het ingekuilde gras en de geoogste mais waren de opbrengsten en kwaliteit erg wisselend. Hierdoor wordt het opstellen van het winterrantsoen nog meer maatwerk. In totaal is er voldoende ruwvoer gewonnen."

Hoe was het jaar voor de fruittelers?

"Net als in alle plantaardige teelten zorgde de vele neerslag ook voor de fruittelers voor de nodige uitdagingen. Zo was er in het voorjaar veel schade ontstaan aan de rijpaden in de boomgaarden. Dit maakte het lastiger om de werkzaamheden uit te voeren. Uiteindelijk ontstond er meer aantasting door schimmels, maar dit was niet in verhouding tot de verwachting in het natte seizoen. Daarnaast was er op veel plekken hagelschade in de fruitbomen. Dit alles vroeg het nodige vakmanschap van de fruittelers. De plukomstandigheden waren wel goed. De opbrengsten waren lager, maar de prijzen waren goed. Dit was ook nodig om de gestegen kostprijs goed te maken. Veel fruittelers hebben Fysium ingezet om de bewaarbaarheid van het fruit te verbeteren."

*Richard ter Beek,
manager AR Plant*

“

**In uitdagend jaar
de positie van
AR Plant verder
versterkt.**

En hoe was 2024 voor de boomkwekerij?

"Vooral in de vollegrondsteelt maakten de natte omstandigheden het lastig om de werkzaamheden uit te voeren. In 2024 zagen we dat de boomkwekerijsector groeit. De afzetmogelijkheden zijn goed. In deze sector liggen er vooral uitdagingen op het gebied van arbeid en water. In september heeft AR Plant bijgedragen aan de succesvolle Innovatiedag boomkwekerij."

Wat speelde er verder in de plantaardige sectoren?

"Ook in 2024 hadden alle sectoren te maken met de puzzel van mestwetgeving, bouwplan, eco-regelingen en GLB. Samen met AR Bedrijfsontwikkeling en CAF hebben we veel telers kunnen ondersteunen om hierin de juiste keuzes te maken. Het krimpende pakket aan gewasbeschermingsmiddelen is ook een grote uitdaging. Dit maakt een gezonde teelt steeds moeilijker. Alternatieven zijn vaak duurder en werken minder goed."

Hoe heeft AR hierop ingespeeld?

"Om in te spelen op de weersomstandigheden is er veel geschakeld in advies en logistiek. Samen met de telers hebben we steeds gezocht naar de juiste toepassing van producten om zo het hoofd te bieden aan het lastige groeiseizoen. We hebben geïnvesteerd in kennis en producten voor een optimale teelt, ook bij een krimpend middelenpakket."

Samen met de telers hebben we steeds gezocht naar de juiste toepassing van producten om zo het hoofd te bieden aan het lastige groeiseizoen.

Hoe was de omzetontwikkeling in 2024?

"De klantenbalans was positief. Er is in het boekjaar meer maiszaad en graszaad verkocht dan in het voorgaande jaar. De verkoop van meststoffen liet een lichte krimp zien en de afzet van GBM steeg juist. De inname van granen was veel lager door een moeilijk groeiseizoen."

Highlights 2024

- Registratie GBM op batchniveau.
- Overname van P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden B.V. voorbereid.
- Mooie samenwerking binnen CropSolutions met het oog op de ontwikkeling van groene middelen en een gezamenlijke inkoop.

F.J. en J. de Kruijf vof, Cothen

Jeroen de Kruijf uit Cothen heeft een akkerbouw-loonwerkbedrijf met een akkerbouwtak. Zijn bedrijf is gespecialiseerd in zaaien, gewasbescherming, het toedienen van vloeibare meststoffen, grondbewerking en het oogsten van granen en zaden. Zelf verbouwt hij graszaad, suikerbieten, koolzaad, erwten en uien.

Jeroen: "In het akkerbouwloonwerk maken we gebruik van de nieuwste technieken. We zaaien gewassen als mais, bonen, bieten, graan en gras. Vloeibare meststoffen spuiten we ook op weilanden, ter vervanging van kunstmest. We hebben een geavanceerd machinepark en onlangs hebben we nog geïnvesteerd in een nieuwe tractor met extra brede banden en een drukwisselsysteem voor een extra lage bodemdruk. Hiermee hopen we weer jaren vooruit te kunnen. Bij dit alles is AR onze toeleverancier van voornamelijk gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en zaden. We leveren graan en peulvruchten aan AR, als grondstof voor veevoer."

In het akkerbouwloonwerk maken we gebruik van de nieuwste technieken.

Baars Fruit, Eck en Wiel

Peter Baars runt in Eck en Wiel een 25 ha groot, hypermodern fruitbedrijf met peren (circa 15 ha), appels (ruim 9 ha) en kersen (bijna 1 ha).

Het is de bedoeling dat op termijn twee dochters in het bedrijf stappen: Amber (20, examenklas van Yuverta Geldermalsen) en Lucia (23, werkt één dag thuis, vier dagen bij Agromanager, locatie Geldermalsen). Een mooie reden om het bedrijf klaar te maken voor de toekomst. Peter: "Voor KOM Fruit zijn we een demobedrijf. We hebben een autonome tractor en we gebruiken drones en camera's om bijvoorbeeld bloesem en groei te observeren om op basis daarvan taakkaarten per boom te maken voor het spuiten, de voeding en wortelsnoei. Dat doen we nu vier jaar." Peter ziet AR als een belangrijke schakel om de gewasbescherming goed voor elkaar te hebben. "In drukke periodes kijkt Ruben van Kraaij, al jaren onze voorlichter vanuit AR, een keer extra rond. Dat werkt heel fijn."

We hebben een autonome tractor en we gebruiken drones en camera's om bijvoorbeeld bloesem en groei te observeren.

Manager CAF aan het woord

In het zeer natte seizoen hebben we telers kunnen bijstaan met doelgerichte adviezen.

Aryan van Toorn,
manager CAF

Wegens natte en donkere omstandigheden was 2024 teelttechnisch een lastig seizoen voor fruittelers. Dit resulteerde in een kleinere fruitoogst. De opbrengstprijzen van het fruit waren over de volle breedte gezien goed.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Aryan van Toorn, manager CAF: "De zeer natte omstandigheden waren niet best voor de praktijk, maar schimmels gediiden hier juist goed bij. Tegelijkertijd was de boomgaard slecht begaanbaar voor de aanpak ervan. Er is een recordhoeveelheid fungiciden ingezet. Het groeiseizoen kende ook veel hagelschade met lokaal kwaliteitsderving. Daarnaast zagen we een verdere krimp van het middelenpakket. Uiteindelijk was de fruitoogst 10-20% minder dan het langjarig gemiddelde. De kostprijzen voor de telers, en in het bijzonder voor arbeid, stegen wederom fors. Met de nette verkoopprijzen was de markt positiever gestemd. Wel heerst er bezorgdheid over de beschikbaarheid van water, arbeid en gewasbeschermingsmiddelen in de komende jaren."

Wat waren de uitdagingen van het afgelopen jaar?

"Voor telers was het realiseren van een gezonde teelt met voldoende productie de uitdaging van 2024.

Voor CAF was dat het inspringen op de grillige weersomstandigheden met extra adviezen en veldbijeenkomsten. Qua onderzoek was het uitvoeren en laten slagen van de veldproeven lastiger dan in gemiddelde jaren. Daarnaast is het wegvallen van belangrijke gewasbeschermingsmiddelen, zonder volwaardige alternatieven, ook een grote uitdaging met veel impact die de praktijk in de komende jaren gaat voelen."

Hoe was het jaar voor CAF?

"CAF heeft een heel mooi jaar achter de rug met veel bijeenkomsten en een uitbreiding van het team. Er is een projectmanager aangetrokken, gerelateerd aan onze veranderende rol in de sector met meer initiatief en belangen in externe samenwerkingen. Naast FRC Randwijk zijn dat bijvoorbeeld Fruitvooruit.nl, CropSolutions, ketenprojecten en SIG&F (Sectorale interventie Groenten & Fruit).

Highlights 2024

- Stabiël gebleven klantenkring in krimpende markt.
- Recordaantal (veld)bijeenkomsten georganiseerd.
- In het natte seizoen telers kunnen helpen met adviezen.
- Samenwerkingen in onder andere FRC Randwijk, CropSolutions en Fruitvooruit.nl bestendig en uitgebreid.
- Weinig insectenplagen in de boomgaard.

Winkels

Marco Burgers,
manager winkels

“

Ondanks ongunstige weersomstandigheden en veranderend consumentengedrag toch een goed jaar gedraaid.

Hoewel de weersomstandigheden niet altijd meezaten hebben de Welkoop-winkels de financiële doelstellingen van 2024 behaald. De winkels blijven zo een essentiële bijdrage leveren aan het algehele succes van de coöperatie.

Hoe waren de marktontwikkelingen in 2024?

Marco Burgers, manager winkels: “De winstgevendheid van de winkels stond in 2024 onder druk. De exploitatiekosten van de winkels stegen harder dan de consumentenprijzen. Ook vlakke de groei in omzet af en veranderde de consumentenbesteding. Zo werd er meer geld uitgegeven aan vakanties en uitjes dan aan retail. Verder hadden we te maken met lastige weersomstandigheden. Het voorjaar was te lang nat en de zomer kwam pas echt op gang na de zomervakanties. Echt winterweer is in 2024 uitgebleven. Dit had een duidelijk effect op de verkoop van de seizoensartikelen. Al met al was het een uitdagend jaar voor de winkels.”

Hoe hebben de winkels hierop ingespeeld?

“Om de marktontwikkelingen het hoofd te bieden is het belangrijk om voldoende verkoopvolume op het basisassortiment te houden. Daarom hebben we het afgelopen jaar onder andere prijsverlagingscampagnes doorgevoerd en hebben we de promoties verbeterd. Ook hebben we in twee winkels de nieuwe Welkoop-formule geïmplementeerd, om beter aan te sluiten bij het veranderende consumentengedrag. De winkel in Elst is omgebouwd en de winkel in Woudenberg is nieuwgebouwd. We merken dat de nieuwe formule aanslaat en dat deze vernieuwde winkels beter presteren.

Highlights 2024

- In de Welkoop-winkels in Woudenberg en Elst is de nieuwe Welkoop-formule geïmplementeerd.
- Nieuwbouw gerealiseerd in Woudenberg. De bestaande winkel is naar deze nieuwe locatie verhuisd.
- Uitgeroepen tot Beste Winkelketen van Nederland (publieksprijs), voor de elfde keer in de categorie Dierenspeciaalzaak, voor de tiende keer in de categorie Tuin en voor de achtste keer de beste webwinkel in de categorie Tuinartikelen.
- Twee Shopping Awards gewonnen voor de Welkoop-webwinkel (publieksprijs in de categorie Dier en de DHL-vakprijs).

Personeelszaken

Aan het einde van het boekjaar 2024 had AR 362 fte (462 medewerkers) in dienst. Het ziekteverzuim was 6,1% (2023: 5%). Negen werknemers vierden hun 12,5-jarig dienstverband, negen werknemers waren 25 jaar in dienst en drie werknemers waren 40 jaar in dienst. Drie medewerkers gingen in 2024 met (pre)pensioen.

In het kader van duurzame inzetbaarheid en het 'binden en boeien van medewerkers' is er een nieuwe cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken ingevoerd. Deze is zowel gericht op de competenties en de ontwikkeling van talenten van medewerkers als op de doelstellingen van AR. Verder was er veel aandacht voor het welzijn en de gezondheid van medewerkers en is er geïnvesteerd in programma's om medewerkers gezond en gemotiveerd te houden. Zo was er onder andere het opleidingsprogramma 'Strategisch leiderschap'.

Om nieuwe medewerkers te werven is er meer aandacht besteed aan de inzet van social media en andere online platforms. Hierbij was er meer aandacht voor de bedrijfscultuur om zo een goede kandidaat te vinden die past bij de waarden en cultuur van de organisatie. De kwantitatieve en kwalitatieve personeelsbezetting is gerealiseerd in 2024. De verbeterpunten van het medewerkerstevredenheidsonderzoek uit 2023 zijn opgepakt. Hierbij gaat het vooral om de interne communicatie, de feedbackcultuur en vitaliteit en gezondheid.

Uiteraard zijn de betreffende cao's toegepast en is er invulling gegeven aan de wet- en regelgeving.

Aryan van Toorn
CAF

Dirk Willemsen
Planning Voer

Eric Mol
Zakgoed Lienden

Gebiena de Kruiff
Welkoop Wageningen

Gerdi van den Berg
Communicatie

Hans Ebbers
Verkoop pluimvee

Jantine Weekhout
Verkoopadministratie

Patricia van den Oetelaar
Facilitaire ondersteuning

Richard ter Beek
AR Plant

Jan van den Bosch
Klantenservice Voer

Luc Schmitz
Kwaliteitszorg

Richard Leenders
Zakgoed Lunteren

Arbo en veiligheid

In 2024 is het arbo-beleidsplan aangepast en herschreven. Deze herziening was noodzakelijk om het plan geschikt te maken voor de digitale opslag van werkinstructies en controleformulieren in ManualMaster. In dit systeem worden documenten met betrekking tot kwaliteit, arbo, veiligheid en milieu gestructureerd opgeslagen. Hiermee behouden we het overzicht en kunnen we de verschillende controlerende instanties van de benodigde informatie voorzien. Ook zijn voorbereidingen getroffen om de bedrijfsnood- en de ontruimingsplannen te herzien en mee te nemen in ManualMaster. Medewerkers hebben de relevante trainingen gevolgd en de werkinstructiekaarten zijn verder uitgebreid. Deze kaarten bieden gedetailleerde richtlijnen om machines veilig te bedienen en te onderhouden.

Milieu en omgeving

Energiebesparing, de beschikbaarheid van elektriciteit en gasloze oplossingen zijn belangrijke aandachtspunten voor AR. Er wordt onderzocht hoe we hier concreet invulling aan kunnen geven waarbij we tegelijkertijd de kosten verlagen. Om de aandacht voor deze onderwerpen structureel te borgen en voortdurend te verbeteren, is AR gestart met het in kaart brengen van de processen volgens de normen van ISO 50001. Dit energiemanagementsysteem helpt ons bij het optimaliseren van energieprestaties en het verminderen van onze milieubelasting. Daarnaast is invulling gegeven aan de onderzoeks- en informatieplicht met betrekking tot energieverbruik. Het aandeel elektrische en hybride auto's binnen AR blijft groeien, wat bijdraagt aan onze duurzaamheidsdoelstellingen. Met het in werking treden van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) worden er regels gesteld aan de activiteiten in de fysieke leefomgeving.

Communicatie

AR vindt effectieve communicatie met haar doelgroepen belangrijk. De afdeling communicatie voert regie, adviseert, ondersteunt en bewaakt de kaders van het communicatiebeleid. De communicatie moet passen binnen de visie en strategie van AR.

Klantportaal

De huidige klantportaalomgeving (Mijn AR) voldoet niet meer aan de wensen van het bedrijf en de klant. Daarom willen we in 2025 een nieuw klantportaal realiseren. Het moet een modern klantportaal worden dat zorgt voor een optimale gebruikerservaring. In 2024 is een vooronderzoek uitgevoerd waarbij ook klanten zijn betrokken.

Bedrijfsvideo

Begin 2024 is een nieuwe bedrijfsvideo gelanceerd. In deze video staan de voortdurende beweging en vooruitgang centraal waar AR op inspeelt.

Integratie merk Vente Paardenvoeding

Per 1 september is AR een strategische samenwerking aangegaan met Vente Paardenvoeding. De activiteiten zijn geïntegreerd in de AR-organisatie. De afnemers van Vente zijn meegenomen in het proces. Het merk Vente Paardenvoeding past binnen de omnichannelstrategie van AR en is een mooie aanvulling op de andere drie paardenvoermerken van AR.

Uniek in nieuw jasje

In 2024 is het ledenmagazine Uniek in een nieuw jasje gestoken en zijn ook andere huisstijlmiddelen omgezet naar een nieuwe frisse stijl, passend bij de visie en strategie van AR. Ook is er gekozen voor een andere tone of voice. In 2025 zullen ook de andere huisstijlmiddelen aangepast worden, waaronder het jaarverslag dat voor u ligt.

Werken aan duurzaamheid: verplichting én kans

Met de invoering van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) zijn we als coöperatie vanaf het boekjaar 2026 verplicht verantwoording af te leggen over milieu, maatschappij en goed bestuur. Deze rapportageverplichtingen bieden ook kansen. Omdat AR duurzaamheid een relevant thema vindt, is ervoor gekozen om vanaf 2025 al te gaan rapporteren.

Efficiënter omgaan met grondstoffen, voldoen aan de wetgeving en inspelen op veranderende markteisen versterken de toekomstbestendigheid van de bedrijven van onze leden en van AR. Samen zorgen we ervoor dat duurzaamheid niet alleen een verplichting blijft, maar ook een middel wordt om economisch sterker te staan. In dit hoofdstuk laten we zien hoe we hieraan invulling geven.

Afkortingen duurzaamheid

- CSRD:** Corporate Sustainability Reporting Directive (nieuwe Europese richtlijn die voorschrijft hoe organisaties moeten rapporteren over duurzaamheid)
- ESRS:** European Sustainability Reporting Standards (de gedetailleerde vereisten van de CSRD)
- ESG:** Environmental, Social & Governance (concept waarmee de duurzaamheids- en maatschappelijke impact van bedrijven en organisaties beoordeeld kan worden)
- IRO:** Impacts, Risks and Opportunities (de IRO's bepalen welke duurzaamheids-onderwerpen van belang zijn voor een bedrijf)
- DMA:** Dubbele materialiteitsanalyse (een manier om te bepalen welke duurzaamheidsthema's belangrijk zijn)

Voldoen aan Europese standaard

Vanaf boekjaar 2025 zal AR moeten voldoen aan de CSRD. Dit is een nieuwe Europese standaard die voorschrijft hoe organisaties moeten rapporteren over niet-financiële informatie, dat wil zeggen informatie over milieu, maatschappij en goed bestuur (ESG). De gedetailleerde vereisten van de CSRD zijn vastgelegd in de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Op deze wijze zorgt Europa ervoor dat ESG-informatie eenvoudiger te verkrijgen is en dat de duurzaamheidsprestaties van bedrijven te vergelijken zijn. Investeerders, verzekeraars en ketenregisseurs gebruiken deze info om te bepalen met welke partijen ze zaken willen doen.

Impact, risico's en kansen in beeld

Rapporteren volgens de CSRD vraagt om een grondige voorbereiding. In 2024 heeft AR hiertoe een dubbele materialiteitsanalyse (DMA) uitgevoerd; daarbij zijn de AR-winkels buiten beschouwing gelaten. Verderop wordt beschreven wat deze analyse inhoudt en hoe AR hier in het afgelopen jaar aan gewerkt heeft. Ook zijn de materiële 'impact, risico's en opportuniteiten' (IRO's) in beeld gebracht. Rekening houdend met deze IRO's hebben we de duurzaamheidsdoelstellingen voor AR bepaald. Deze geven aan hoe we het verschil kunnen en willen maken voor de landbouwsector.

Wat is een dubbele materialiteitsanalyse (DMA)?

Een DMA is een manier om te bepalen welke onderwerpen echt belangrijk zijn voor een bedrijf als het gaat om duurzaamheid. Dit gebeurt door de impact, risico's en kansen te beoordelen die aan deze topics zijn gekoppeld. Het 'dubbele' betekent dat er vanuit twee perspectieven wordt gekeken:

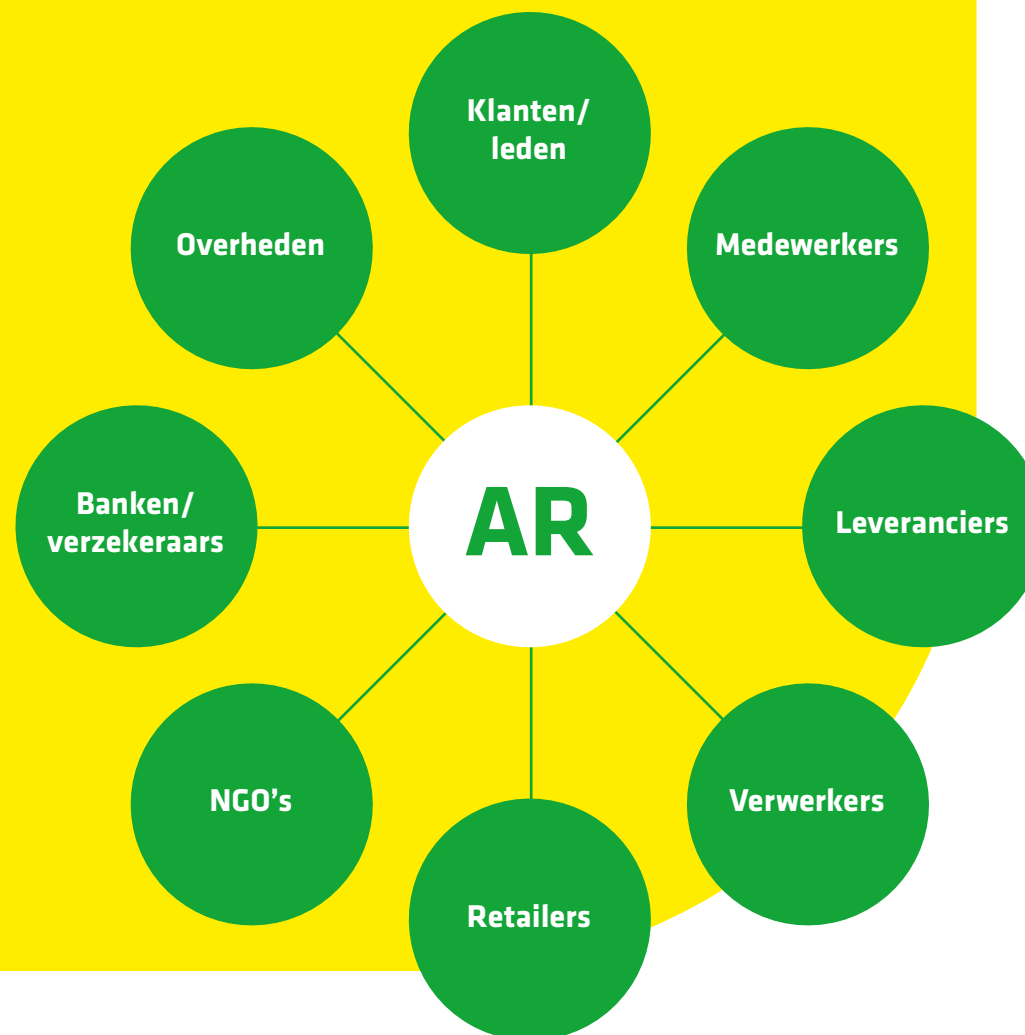
- **Outside-in**, ook wel financiële materialiteit: dit perspectief richt zich op de potentiële impact die een onderwerp kan hebben op AR. Dit omvat bijvoorbeeld de impact van klimaatverandering op onze bedrijfsvoering.

- **Inside-out**, ook wel impactmaterialiteit: dit perspectief richt zich op de impact die AR heeft op mens en milieu. Het gaat dan bijvoorbeeld over onze CO₂-uitstoot of onze bijdrage aan sociale gelijkheid.

In gesprek met stakeholders

Om tot de dubbele materialiteitsmatrix te komen, hebben we de belangrijkste interne en externe stakeholdersgroepen hierbij betrokken. Dit zijn onder andere klanten en leden van AR, medewerkers, leveranciers, verwerkers, retailers, NGO's en banken/verzekeraars. Wat vinden zij van onze keuzes en activiteiten?

Welke keuzes maken zij zelf op het gebied van duurzaamheid? Op basis van interviews en enquêtes zijn we gekomen tot een shortlist van potentiële duurzaamheidsonderwerpen, gericht op onze activiteiten, de activiteiten in onze waardeketens en maatschappelijke ontwikkelingen.

Jaarlijkse update

Jaarlijks zal de DMA geüpdatet worden. Vanaf het boekjaar 2025 gaan we in overeenstemming met de invoering van de CSRD over alle materiële onderwerpen de resultaten en duurzaamheidsdoelstellingen rapporteren. Ook zullen we jaarlijks de managementaanpak van de materiële onderwerpen evalueren. Het streven is om onze positieve impact te vergroten en onze negatieve impact te reduceren.

Belang van Dubbele Materialiteit

Door een dubbele materialiteitsanalyse uit te voeren, kunnen we gericht werken aan de duurzaamheidsthema's die er echt toe doen. We nemen hierbij de waardeketens van onze pijlers mee. Dit zorgt ervoor dat we niet alleen voldoen aan de wettelijke vereisten zoals de CSRD, maar ook dat we een positieve impact hebben op de wereld om ons heen.

Stappen Dubbele Materialiteitsanalyse

1

Identificatie van relevante thema's: We zijn begonnen met het in kaart brengen van de duurzaamheidsthema's die belangrijk zijn voor onze stakeholders, zoals werknemers, klanten en leveranciers.

2

Beoordeling van de impact: Vervolgens hebben we de impact beoordeeld van deze thema's op zowel onze organisatie als op de maatschappij en het milieu. Dit hebben we gedaan door middel van enquêtes, interviews en data-analyse.

3

Prioritering: Op basis van de impactbeoordeling hebben we de thema's geprioriteerd. De thema's met de grootste impact krijgen de meeste aandacht in ons duurzaamheidsverslag en onze strategie.

4

Actieplan: We gaan een actieplan ontwikkelen om de geïdentificeerde risico's te verkleinen en de kansen te benutten. Dit plan wordt geïntegreerd in onze bedrijfsstrategie en operationele processen.

5

Rapportage en monitoring: Tot slot rapporteren we jaarlijks over onze voortgang en passen we waar nodig onze strategie aan om continu te verbeteren.

De zeven thema's voor AR

Uit de stakeholdersanalyse volgden de belangrijkste ESRS-thema's waar AR invloed op heeft. Dat zijn:

1. Klimaatverandering en adaptatie

Hierbij gaat het om de uitstoot van CO₂ door de activiteiten van AR zelf en van de toeleveranciers.

2. Grondstoffen

De herkomst van grondstoffen is hierbij een belangrijk thema, gezien de afstand. Daarnaast speelt mee of grondstoffen al dan niet op ontboste percelen geteeld zijn.

3. Verantwoordelijkheid in de keten

Hierbij gaat het met name om de impact die AR heeft op het verdienmodel binnen de keten. AR is immers een partnercoöperatie van, voor en met boeren (leden).

4. Biodiversiteit en ecosystemen

AR heeft binnen de eigen activiteiten weinig negatieve impact op de biodiversiteit. Eerder in de waardeketen is de impact groter. Door bijvoorbeeld minder grondstoffen van ontboste percelen te verwerken kan de impact op de biodiversiteit sterk verlaagd worden.

5. Respecteren van rechten

Hierbij gaat het om dierenwelzijn. Onder andere door kwalitatief goed en zuiver voer te leveren, draagt AR in positieve zin bij aan de gezondheid en het welzijn van vee.

6. Gezondheid, veiligheid en vitaliteit van medewerkers

Door scholing wordt de kans op bedrijfsongevallen zo laag mogelijk. Om tijdig gezondheidsproblemen te signaleren wordt jaarlijks een persoonlijk medisch onderzoek aangeboden aan de medewerkers.

7. Consumentengezondheid en -veiligheid

Consumentengezondheid en -veiligheid is een belangrijk thema voor AR en voor de keten als geheel. Als ergens in de keten de kwaliteit van de grondstoffen negatief wordt beïnvloed, dan heeft dit mogelijk een negatieve impact op mens en dier verderop in de keten.

Rapporteren over duurzaamheidsthema's

Vanaf het boekjaar 2025 gaan wij rapporteren volgens de CSRD. Vanuit Europa zijn er uniforme rapportagestandaarden bepaald, de ESRS. Deze zorgen voor meer transparantie en voor de mogelijkheid tot vergelijken van duurzaamheidsprestaties. Jaarlijks vinden evaluaties en updates plaats.

Impact onderwerpen

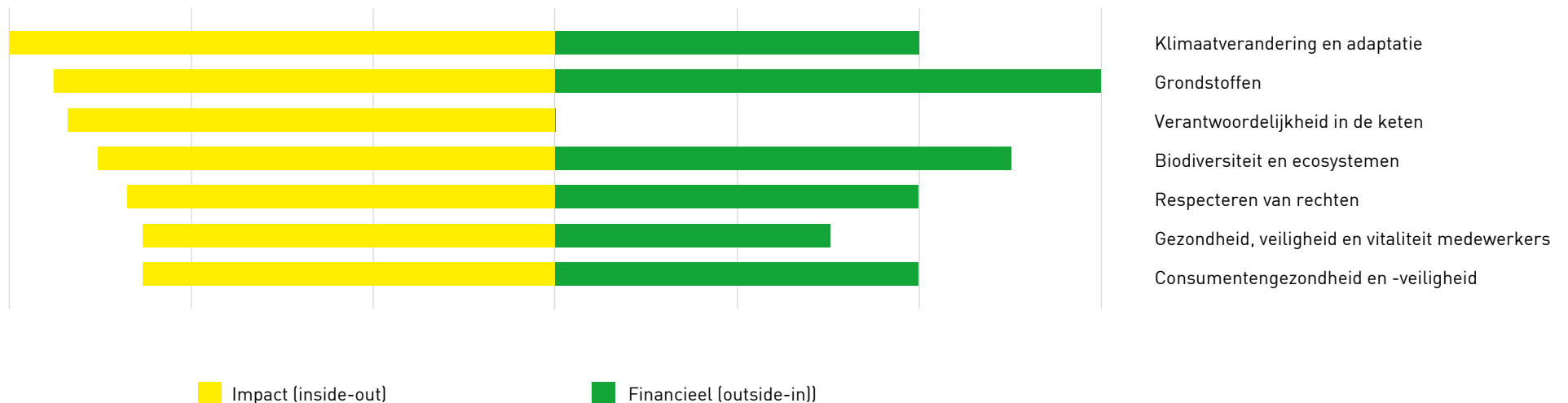
Voor ieder duurzaamheidsonderwerp is bepaald wat mogelijke positieve en negatieve effecten zijn op mens en omgeving en welke maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk een kans of risico vormen voor AR. We hebben onze stakeholders gevraagd om de uitkomsten te valideren en te prioriteren. Hieruit volgden de zeven belangrijkste duurzaamheidsthema's voor AR. De uitkomst is weergegeven in de dubbele materialiteitsanalyse (zie grafiek). De thema's zijn gesorteerd van hoog naar laag qua materiële impactscore (gele balk). De groene balk laat de financiële materialiteitsscore zien.

Thema's concreet maken

Over het boekjaar 2025 zal AR door het rapporteren van concrete KPI's (kriteke prestatie-indicatoren) weergeven wat zij concreet presteert op het gebied van de materiële thema's. Per KPI dienen doelstellingen opgesteld te worden. Ook zal er beleid geformuleerd moeten worden om te laten zien hoe de doelstellingen bereikt gaan worden.

Dubbele materialiteitsanalyse

Ondernemen brengt risico's met zich mee. Voor een coöperatie als AR zijn continuïteit en risicomanagement cruciaal. Bestuur en directie zijn zich bewust van het aanzienlijke risico van fraude dat AR - zowel intern als extern - loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten en dienstverlening. Daarom richten we ons op het beheersen van deze risico's. Het accepteren van bepaalde risico's is echter noodzakelijk voor het realiseren van de doelstellingen van AR.

Onze activiteiten, zowel binnen de diverse dier- en plantaardige sectoren als via de negen winkels van AR, worden blootgesteld aan een breed scala van risico's. Veel externe factoren zijn onvoorspelbaar, zoals de oorlogen in Oekraïne en Gaza die wereldwijde gevolgen hebben voor vraag, aanbod en prijsvorming. Daarnaast vormen handelsoorlogen, dierziektes, pandemieën, calamiteiten, menselijk handelen en economische factoren als gevolg van wet- en regelgeving risico's. AR zet per businessunit in op het ondervangen van deze risico's. Intern zijn de werkprocessen zodanig ingericht dat verantwoordelijkheden gescheiden zijn en het vierogenprincipe wordt gehanteerd.

Risicobereidheid

De risicobereidheid van AR is het best te omschrijven als conservatief. Dit betekent dat AR de risico's goed in kaart brengt en deze zo goed mogelijk beheerst en beperkt. De bestuurder van AgruniekRijnvallei Holding B.V. draagt de eindverantwoordelijkheid voor het risicomanagement en de bijbehorende maatregelen binnen de gehele onderneming.

Invloed en acceptatie

Binnen het risicomanagement van AR ligt de nadruk op de risico's waarop we invloed kunnen uitoefenen. We maken hierbij onderscheid tussen strategische, operationele, financiële en compliance-risico's.

Strategische risico's

- In nauw overleg met het bestuur en de raad van commissarissen bepaalt de directie de visie en strategie van AR. Deze strategie is in 2023 herijkt, gebaseerd op het uitgebreide visietraject dat in 2022 is gestart. Deze nieuwe koers blijft gericht op het inspelen op veranderingen in de markt en maatschappij, om onze klanten optimaal te ondersteunen.
- Het is onduidelijk wat de impact is van overheidsbeslissingen en het stikstofbeleid op de Nederlandse agrarische sector. De recente uitspraak van de Raad van State waarin de rechter het kabinet dwingt meer haast te maken met het realiseren van stikstofdoelen, zal gevolgen hebben voor de omvang van de sector en de bedrijfsvoering van boeren. Maar ook zal dit doorwerken in de samenstelling van mengvoer en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest. Deze ontwikkelingen beïnvloeden de positie van agrarisch Nederland en daarmee AR en andere toeleveranciers. AR heeft strategische keuzes gemaakt om maximaal te anticiperen op toekomstige vraagstukken. Dankzij onze sterke positie en doordachte keuzes verwachten we dat AR relatief weinig gevolgen zal ondervinden van de krimp.
- Door bewust te kiezen voor een goede solvabiliteit, liquiditeit en waardevastheid van het eigen vermogen, heeft AR een financiële positie gecreëerd die investeringen mogelijk maakt. Het is essentieel om op korte en lange termijn een goede balans te houden tussen kosten en baten. Het behouden van liquiditeit en de mogelijkheid tot een kredietfaciliteit draagt bij aan het beheersbaar houden van strategische risico's.

Operationele risico's

- Belangrijke operationele risico's zijn de hoge grondstoffenprijzen, het tekort aan grondstoffen en verontreinigde of kwalitatief onvoldoende grondstoffen. Biologische of VLOG-gecertificeerde grondstoffen hebben een hogere waarde dan reguliere grondstoffen, wat het risico op fraude vergroot. De oorlogen in Oekraïne en Gaza zorgen voor extra risico's met betrekking tot de prijs en de

leverbetrouwbaarheid. De door de Verenigde Staten aangekondigde importheffingen zullen mogelijk leiden tot een handelsoorlog met prijschommelingen en veranderende distributiestromen tot gevolg.

- Volatiele grondstoffenmarkten brengen aanzienlijke financiële risico's met zich mee. AR beperkt deze risico's door een afgewogen inkoopboek op te bouwen en door het aangaan van (aflopende) termijnposities. AR werkt met een ijzeren voorraad van biologische en andere kritische grondstoffen. Deze inkoopstrategie heeft in 2024 haar waarde bewezen. De grondstoffenmarkt wordt nauwgezet gevolgd, leveranciers worden gescreeend en AR neemt actief deel aan SecureFeed, het voedselveiligheidsprogramma van de Nederlandse diervoederindustrie. Sinds 2023 hedget AR de lange graanpool om financiële risico's te verminderen en stabiliteit te krijgen in de volatiele grondstoffenmarkt. De hedge is ondergebracht bij Cebeco Granen B.V. Het door de directie vastgestelde beleid en de bijbehorende strikte protocollen stellen een kader waarbinnen verplichtingen kunnen worden aangegaan. Ook wordt er geïnvesteerd in specifieke opleiding van inkoopmedewerkers om de inkooppositie optimaal vast te leggen. Er wordt gestreefd naar een afgestemde voorraadvorming voor alle producten en grondstoffen, een goede leverbetrouwbaarheid en voldoende ruimte voor separate opslag van mengvoergrondstoffen. Het nieuwe ERP-systeem gaat voor een accurater inzicht in grondstofvoorraden, verbruik en aanvoerplanning zorgen en zal de risico's voor de kortetermijnposities verminderen.
- Binnen AR wordt gewerkt met een duidelijk protocol voor de voorkoop van mengvoeders en de bijbehorende indekking van benodigde grondstoffen.
- De veranderingen in de wereldmarkt, wet- en regelgeving en het Klimaatakkoord vereisen voortdurende alertheid. AR minimaliseert de risico's door de kwaliteit van grondstoffen te waarborgen, processen te monitoren, calamiteiten-

plannen op te stellen en agrarische ondernemers intensief te begeleiden. Het systeem voor het waarborgen van voedselveiligheid is gebaseerd op de schema's van GMP+ International. Daarnaast wordt de beoordeling van risico's, leveranciers en grondstoffen geborgd door de actieve deelname van AR in SecureFeed.

- In geval van een calamiteit, zoals de uitbraak van een dierziekte, kan AR overschakelen op reeds opgestelde protocollen om de impact voor AR te verminderen. Via calamiteitenplannen kan AR snel beschikken over uitwijkfaciliteiten voor de mengvoerproductie waardoor de continuïteit in de levering van producten gewaarborgd blijft. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met collega-mengvoerbedrijven. Voor de plantaardige tak van AR zorgt het samenwerkingsverband CropSolutions ervoor dat er een back-up is van producten en diensten.
- AR beschikt over veilige informatie- en communicatie-technologie. Bij de keuze voor computerprogramma's en -systemen worden de risico's doorlopend afgewogen. In 2024 is het ERP-systeem AX vervangen door D365. De implementatie van het systeem heeft veel extra inspanning van de organisatie gevraagd. Aan de verbetering van de werkwijzen en procedures wordt in 2025 doorgewerkt.
- In het kader van de privacywetgeving is binnen de organisatie vorm en inhoud gegeven aan het organisatorische beheer ervan, waardoor wordt voldaan aan de huidige wetgeving.
- De bereidheid om risico's te nemen bij de inkoop van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen is laag. Via het samenwerkingsverband CropSolutions wordt de inkooppositie zeker gesteld. Door middel van strikte protocollen en veiligheidsplannen wordt binnen de wettelijke eisen en kaders gewerkt, waardoor mogelijke calamiteiten tot een minimum worden beperkt.

Financiële risico's

De liquiditeit van de afnemers van AR kan onder druk staan door wisselende opbrengst- en inkooprijzen, dierziektes en veranderende wetgeving. Dit kan voor AR betalingsrisico's met zich meebrengen. Het risico van een debiteurenachterstand wordt sterk bepaald door de opbrengstniveaus van agrarische producten. De afdeling debiteurenbeheer volgt het betalingsgedrag van de afnemers via een kredietmanagementsysteem. Bij een achterstand zoekt AR in samenspraak met ondernemers, banken en voorlichters naar oplossingen. Openheid van zaken is hierbij van groot belang. Het debiteurenbeleid van AR, vastgesteld door de directie en de raad van commissarissen, vormt de leidraad. In 2024 is de debiteurenachterstand licht gestegen ten opzichte van 2023, maar ligt deze nog steeds op een lager niveau dan in de jaren daarvoor. Dat is mede te danken aan een strikt uitgevoerd debiteurenbeleid. Het verlagen van de betalingsachterstanden blijft een hoge prioriteit op de directieagenda. Gedurende het jaar wordt 0,2% van de geldomzet gereserveerd voor eventuele verliezen door het afboeken van debiteuren.

Compliancerisico's

Met compliancerisico's worden de risico's bedoeld die ontstaan wanneer er niet aan de wet- en regelgeving wordt voldaan. AR beschouwt dit als een beheersbaar risico. Alle medewerkers worden erop gewezen de wettelijke regelgeving na te leven. Dit wordt gemanaged via bewustwording, gedragscodes en toezicht, waarbij AR een zero-tolerancebeleid rondom fraude of belangenverstrengeling hanteert. Binnen de organisatie zijn geen gevallen van materiële fraude bekend. Dit neemt niet weg dat er zoveel mogelijk borging wordt toegepast, bijvoorbeeld in het betalingsverkeer (vierogenprincipe) en de beschikbaarheid van een klokkenluidersregeling en een externe vertrouwenspersoon.

Fraude en onregelmatigheden

- Directie en management hebben een fraudelijst compliance wet- en regelgeving uitgewerkt, met daarin een risico-analyse. Hieruit blijkt dat op enkele onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance. Deze risico's krijgen aandacht en waar nodig worden beheersmaatregelen aangescherpt. Deze worden periodiek geauditeerd en er vinden tussentijdse reviews plaats.
- Externe partijen kunnen erop vertrouwen dat AR en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zakendoen. AR heeft een gedragscode opgesteld die door iedere medewerker bij indiensttreding wordt ondertekend. Het belang van de gedragscode en de naleving ervan wordt periodiek benadrukt en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er zijn een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waar eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld. De gedragscode is opgenomen in het bedrijfsreglement en is voor medewerkers beschikbaar via het intranet.
- Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen, en toegang heeft tot activa. De personeelsmanager heeft zicht op alle salarisgegevens en -mutaties. Eventuele bijzonderheden worden door hem beoordeeld en zo nodig met de algemeen directeur besproken. AR is terughoudend met het toekennen van variabele beloningen, waardoor het risico van ongewenste toepassing beperkt wordt.
- Ondanks alle beheersmaatregelen resterende het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governancestructuur, procuratieregelingen, een open cultuur waarin we

elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersmaatregelen moeten ervoor zorgen dat het management deze niet eenzijdig kan doorbreken. Intern gebeurt dit onder andere door directie en controlling.

- Omdat AR onder andere via dienstverlening en advisering contacten met overheden onderhoudt als het gaat om grote contracten, aanzienlijke investeringen of vergunningstrajecten, is er het risico op corruptie. Dit risico omvat onder andere belangenverstrengeling, omkoping en het misbruik van macht om onrechtmatige voordelen te verkrijgen. Gezien de genoemde beheersmaatregelen en het zerotolerancebeleid binnen AR wordt het corruptierisico op laag ingeschat. Gezien de aard van het product, de markt waarin AR zich begeeft en de landen waarmee zaken wordt gedaan, onderkent de directie ook een extern risico op non-compliance, zoals gekochte goederen die niet geleverd worden of ingetrokken certificeringen. AR heeft goed inzicht in de risico's en geeft continu aandacht aan het beheersbaar houden van risico's. Waar nodig worden risicoprocedures aangescherpt.
- Via de samenwerking VoederWaarde.nl monitort AR de betrouwbaarheid van de voederwaarde van diervoeders. De scope van VoederWaarde.nl is in 2022 uitgebreid met de Carbon Footprint-data. De deelnemende mengvoerbedrijven tonen hiermee aan dat de Carbon Footprint van de voeders correct wordt berekend volgens het Nevedi-protocol voor Carbon Footprint-berekeningen. Dit protocol is gebaseerd op de internationaal erkende GFLI-standaard.
- Via een Feed Safety Management Systeem wordt gewaarborgd dat AR aan alle wettelijke eisen en voorwaarden uit ketenconcepten en kwaliteitssystemen (o.a. SecureFeed, GMP+, VLOG, VoederWaarde.nl, Skal, KAT en BFA) voldoet. Via interne en externe audits en inspecties wordt gecontroleerd of AR voldoet aan deze eisen.

- Om de weerbaarheid van medewerkers tegen cybercrime te vergroten is AR in 2023 gestart met een awareness-programma. Alle medewerkers die online werken, volgen maandelijks modules via een digitale leeromgeving. Deze modules maken medewerkers bewust van hun rol en verantwoordelijkheid bij de cybersecurity binnen AR en bij de bescherming tegen cybercriminaliteit zoals oplichting, hacken en datalekken.
- Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of er volgens de gemaakte afspraken wordt gewerkt, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast worden de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersmaatregelen geborgd. In 2024 is verder gewerkt aan de opstartfase richting het werken volgens de richtlijnen van ISO 27001. Deze taak is specifiek bij een AR-medewerker ondergebracht. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel via interne audits als via diverse externe protocollen. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Bestuur en directie van AR zijn van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integrale bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze worden gemitigeerd. Waar nodig zijn extra maatregelen getroffen om verdere risico's te verkleinen.

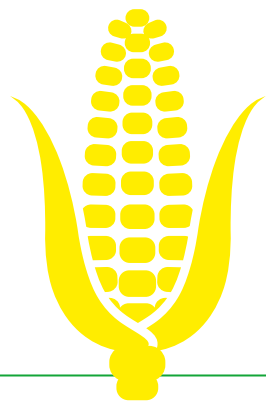
Risicobeheersende maatregelen

De risico's worden op afdelingsniveau geïnventariseerd en besproken. AR neemt onder andere de volgende maatregelen om haar bedrijfsprocessen te beheersen.

Type risico	Beschrijving risico	Impact risico	Waarschijnlijkheid risico	Mitigerende maatregel
Financiële risico's	Wisselende valutakoersen	laag	laag	Het minimaliseren van valutarisico's door geen inkoopposities in vreemde valuta in te nemen.
	Prijsschommeling ingekochte granen lange pool	middel	middel	Het gebruik van een kostprijs hedge om eventuele prijsrisico's bij de inkoop en afrekening van granen te beheersen.
	Onvoldoende liquide middelen	middel	laag	Het tijdig kunnen schakelen richting een kredietfaciliteit om liquiditeitsrisico's te beperken.
	Onvoldoende liquide middelen	middel	laag	De omvang van de liquide middelen wordt steeds gemonitord en bij grote investeringen wordt steeds een meerjarige liquiditeitsbegroting opgesteld. Indien nodig kan tijdig worden geschakeld richting een kredietfaciliteit om liquiditeitsrisico's te beperken.
	Debiteurenrisico	middel	middel	Er is een debiteurenflow beschreven die strikt toegepast wordt. De openstaande debiteuren worden nauw gevolgd en tweewekelijks met de directie besproken.
	Negatieve resultaatontwikkeling	middel	laag	Door een gestructureerde controlecyclus wordt periodiek getoetst of de resultaatontwikkeling in lijn is met de begroting.
Lever-betrouwbaarheid	Gebrek aan grondstoffen als gevolg van calamiteiten (zoals oorlog, weersomstandigheden of logistieke problemen)	hoog	middel	Het aanhouden van voldoende posities en voorraden van grondstoffen, met bijzondere aandacht voor de ijzeren voorraad van biologische grondstoffen.
	Productiecapaciteit die wegvalt bijvoorbeeld als gevolg van storingen of brand	hoog	laag	Het opstellen van calamiteitenplannen.
Informatie- en dataveiligheid (cybersecurity)	Het infiltreren in de systemen van AR	hoog	middel	Het vergroten van de bewustwording van cybercriminaliteit via een digitale leeromgeving, waarin medewerkers maandelijks leren hoe zij zich kunnen beschermen tegen oplichting, hacken en datalekken. Daarnaast worden pentesten uitgevoerd om de data- en systeemveiligheid te testen.
Diergezondheid	Dierziekten	hoog	middel	Het nauwgezet naleven van protocollen om verspreiding van dierziekten te voorkomen.
Toepassen wet- en regelgeving	Regelmatig wijzigende wet- en regelgeving die niet altijd consistent is	middel	laag	Het anticiperen op de impact van wet- en regelgeving door vertegenwoordiging in verschillende overlegorganen en/of besturen.
	Risicogevoeligheid van het niet naleven van belastingwetgeving	middel	middel	Het opleiden van medewerkers en inschakelen van deskundigen om de interne organisatie te ondersteunen.

Samenvatting resultaten 2024

AR is een echte coöperatie waarbij niet de winstgevendheid, maar het ledenbelang centraal staat. De leden profiteren van het samen scherp zakendoen. Deze insteek is gedurende het boekjaar leidend geweest bij de prijsstelling. Om een solide coöperatie te blijven en haar positie te kunnen behouden wordt voorgesteld om het resultaat aan het eigen vermogen toe te voegen.

Als AR kijken we terug op een dynamisch jaar waarin we een mooi resultaat hebben gerealiseerd. Het boekjaar 2024 wordt afgesloten met een resultaat na belasting van € 2,7 miljoen. De geldomzet van AR daalde als gevolg van lagere prijzen in 2024 met 11,0% van € 400.402.400 in 2023 naar € 356.221.200 in 2024. De boekjaren 2023 en 2024 telden beide 52 weken.

Omzet mengvoer, gbm en meststoffen

De totale veevoeromzet in tonnen steeg in 2024 met 1,1%. De omzet pluimveevoer in tonnen daalde met 2,6%, de omzet varkensvoer steeg met 3,7%. De omzet rundvee-, paarden- en overige voeders daalde met 3,9%. Een oorzaak hiervoor is onder andere het stoppen van loonproductie voor derden. Doordat er vaker enkelvoudig voer werd gevoerd in plaats van mengvoer, steeg de omzet enkelvoudige voeders in tonnen fors met 17,1%. Bij AR Plant steeg de omzet gewasbeschermingsmiddelen met 10,9% ten opzichte van 2023. Dit kwam voornamelijk door het natte jaar met een hogere schimmeldruk als gevolg. Door deze omstandigheden daalde de omzet meststoffen voor de akker- en weidebouw met 2,9%. Ook de hoeveelheid granen die aangeleverd is bij AR Plant daalde fors als gevolg van een moeilijk groeiseizoen. Er is 55,6% minder granen aangeleverd dan in 2023.

Op- en overslag

Op de op- en overslaglocaties van Rijnzate in Wageningen, Doetinchem en Lienden werd in totaal 53.800 ton meer grondstoffen op- en overgeslagen dan in 2023. Het transport over as werd duurder waardoor aanvoer per schip interessant was. De overige activiteiten zoals pletten, CCM-productie en het leveren van Sodagrain en Maxammon grain zijn stabiel gebleven ten opzichte van 2023.

Welkoop-winkels

De winkels lieten een daling in omzet zien, waarbij iets minder klanten de winkels bezochten. Het aantal consumenten en de gemiddelde besteding per consument staan onder druk. De winkel in Woudenberg is in 2024 opgeleverd. De omzet daalde met 1,5% naar € 28.037.300.

Nettoresultaat

Per saldo realiseerde AR een nettoresultaat na belasting van € 2.703.300. Dit is het nettoresultaat na verwerking van de leden- en afnemerskorting van € 7.210.600. De kortingen bestaan uit de prijsreductievoorstellen voor mengvoer en gewasbeschermingsmiddelen, het Extra AR voordeel en de bonus-, betalings- en ledenkorting. In dit nettoresultaat is rekening gehouden met een nog uit te keren prijsreductie aan afnemers van bijna € 0,6 miljoen, bestaande uit € 1,00 per ton over de in 2024 afgenomen mengvoerders en 1% over de afgenomen gewasbeschermingsmiddelen.

Voorraadpositie

De geconsolideerde kasstroom bedraagt € 268.800 negatief waarbij er wat hogere vorderingen zijn, deels gecompenseerd door hogere operationele schulden. Ook is er weer veel geïnvesteerd. De solvabiliteit van de coöperatie is goed en bedraagt 59,7%. Mede door de toename van de balanstotalen is deze iets gedaald. De voorraad in 2024 is met € 1.824.900 afgenomen.

Investeringsen

De investeringen over 2024 bedragen ongeveer € 9,6 miljoen waarbij een deel betrekking heeft op immateriële vaste activa. Dit is het ERP-systeem dat in oktober 2024 in gebruik is genomen. Verder is het intellectuele eigendom van Vente Paardenvoeding hierin verwerkt.

Risico's

AR maakt vrijwel geen gebruik van financiële instrumenten voor de afdekking van prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's. Liquiditeits- en kasstroomrisico's zijn zeer beperkt aanwezig en met de huidige manier van bedrijfsvoering worden prijs- en kredietrisico's beheerst. Voor een eventueel prijsrisico bij AR Plant voor het afrekenen van granen wordt gebruikgemaakt van een kostprijs-hedge. Operationele risico's, grondstoffenrisico's en debiteurenrisico's worden gemitigeerd in de operationele activiteiten.

Continuïteit

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de veronderstelling van continuïteit. Bestuur en directie hebben als doel om de continuïteit van haar dienstverlening te waarborgen. Hierbij worden zowel operationele als financiële aspecten in ogenschouw genomen. AR heeft een kostprijs-plus-strategie inclusief rendementsgedreven activiteiten. Hiervoor wordt jaarlijks een begroting opgesteld met de focus zowel op de continuïteit van AR als op het bijdragen aan de continuïteit van haar leden. Hierbij worden de kernprocessen en de continuïteit daarvan nauwlettend gevolgd, zo ook de ontwikkelingen op politiek niveau en de consequenties hiervan voor haar leden/klanten.

2024 was een goed jaar voor coöperatie AR. De belangrijkste kengetallen in het kader van de continuïteitsveronderstelling zijn ultimo 2024 als volgt*:

Groepsvermogen:	€ 58.304.600	2023:	€ 57.193.900
Resultaat:	€ 2.703.300	2023:	€ 1.110.800
Werkkapitaal:	€ 36.767.400	2023:	€ 38.131.900
Solvabiliteit:	58,8%	2023:	61,2%
Liquiditeit:	€ 16.341.500	2023:	€ 16.610.300
Operationele kasstroom:	€ 8.392.800	2023:	€ 21.043.400

De kredietfaciliteit die AR wegens de crisis als gevolg van de oorlog in Oekraïne en eventuele noodzaak tot liquide middelen had is in 2024 door AR opgezegd. Een coöperatie is er niet voor de korte termijn en heeft een langetermijndoelstelling die door haar leden wordt onderschreven. De verwachting is dat AR ook in de (nabije) toekomst kan blijven voldoen aan deze visie en dat de organisatie voldoende kasstromen blijft genereren om aan haar verplichtingen te blijven voldoen. Op grond hiervan zijn bestuur en directie van mening dat de continuïteit van AR is gewaarborgd.

Omzetten veevoerders (x € 1.000 kg; vergelijkbare periodes)	2024	2023
Pluimveevoerders	223.074	228.938
Varkensvoerders	216.810	209.023
Rundvee-, paarden- en overige voeders	191.962	199.813
Enkelvoudige voeders	94.659	80.823
Totaal	726.505	718.597

Omzetten (x € 1.000)		
Veevoerders	293.680	337.364
Bedrijfsontwikkeling	893	925
Plant	32.079	36.086
CAF	862	791
Winkels	28.037	28.459
Rijnzate	5.417	5.538
	360.968	409.162
Af: interne omzet	4.747	8.760
Geconsolideerd	356.221	400.402

Aantal leden	1.786	1.707
Aantal medewerkers (fte)	362	344

“
**AR kijkt terug op een dynamisch
jaar waarin alle bv's positieve
resultaten behaalden.**

De omgeving waarin zowel de leden als AR actief zijn, verandert voortdurend. Ondanks de onzekerheid rondom het overheidsbeleid, wordt wel steeds duidelijker welke kant markt en samenleving op bewegen. De grootste onzekerheid ligt in het tempo en de omvang van deze veranderingen. AR vertrouwt op haar eigen kracht en focust zich op de ondernemers van morgen.

VOER

De landelijke voerazet is in de periode 2020-2024 met 9% gedaald. De verwachting is dat deze krimp in de periode 2025-2030 versneld doorzet. De verschillen per sector, regio en type onderneming zijn echter groot. Dit onderscheid zal ook de komende jaren in de krimp zichtbaar zijn. Het is nog onduidelijk wat de impact van overheidsingrijpen in de sector zal zijn. Het huidige kabinet heeft nog geen concrete plannen om de stikstofuitstoot verder te reduceren, maar in diverse rechterlijke uitspraken wordt de overheid wel aan eerder vastgesteld Europees en landelijk beleid gehouden.

AR heeft mede door het type klant en de marktbenadering minder dan gemiddeld last van stoppers. We hebben laten zien dat we het omzetverlies door stoppende klanten ruimschoots kunnen compenseren met nieuwe klanten. Zo heeft AR - in tegenstelling tot het landelijke beeld - in de periode 2020-2024 een groei van 8% laten zien. Daarnaast hebben veel klanten een goede uitgangspositie. Deze bedrijven bereiden zich voor op de toekomst en hebben ook vertrouwen in die toekomst.

De verwachtingen voor de Nederlandse varkenshouderij in 2025 variëren en worden gekenmerkt door diverse uitdagingen. Het aantal bedrijven met varkens zal waarschijnlijk dalen tot ongeveer 2.500 en de nationale varkensstapel zal met 10 tot 12% krimpen. Nederland is een exporterend land. Door de toenemende productie in de EU is het daarom de verwachting dat de prijzen onder druk komen te staan. Parallel daaraan zullen de kosten voor mestafzet stijgen.

Voor de legpluimveesector zijn de verwachtingen voor 2025 overwegend positief. Vanwege een groeiend bewustzijn en meer waardering voor dierenwelzijn en duurzaamheid kiezen consumenten steeds vaker voor eieren en pluimveevlees. In de pluimveesector zijn de rendementen de laatste jaren goed geweest en ook de verwachtingen zijn positief. Er is veel vertrouwen en in de legpluimveesector zijn vaak al gunstige afzetcontracten voor 2025 gesloten. Wel blijft de dreiging van vogelgriep boven de markt hangen.

De verwachtingen voor de Nederlandse herkauwerssector in 2025 zijn wisselend, met zowel uitdagingen als kansen. Door de afroaming van fosfaatrechten en verschillende beëindigingsregelingen zal de melkveestapel naar verwachting met minimaal 3% krimpen. Omschakeling naar vleesvee of jongveeopfok is een mogelijke optie voor deze groep. In de afzet van melk en vlees worden extra duurzaamheidsmaatregelen vaak extra beloond. Dat biedt kansen voor veehouders die zich kunnen aanpassen aan de veranderende omstandigheden.

Naar verwachting zal de paardensector ook in 2025 geconfronteerd worden met kostenstijgingen en toenemende regelgeving. Daarnaast leidt de tegenvallende ruwvoer kwaliteit van de snedes van 2024 waarschijnlijk tot een verhoogde vraag naar de juiste aanvullingen binnen de rantsoenen. Tegelijkertijd zet de trend door om het gebruik van krachtvoer te verminderen.

Vanuit het ministerie van LNV wordt de groei van het biologische landbouwareaal gestimuleerd. Dit biedt kansen maar er zijn ook uitdagingen, zoals de beschikbaarheid van biologische eiwitrijke grondstoffen. AR blijft zich in 2025 focussen op wat de ondernemer belangrijk vindt: goed resultaat met gezonde dieren en een vitale bodem.

Voor ons als AR ligt er de opdracht om door kwaliteit, innovatie en goede voorwaarden de partner te blijven voor onze klanten. Dit doen we via de adviezen van onze specialisten over de inzet van het juiste voer en management op het bedrijf. Ook helpen we onze klanten met het maken van strategische keuzes en ondersteunen we hen bij vragen over bedrijfsvoering, investeringen en afzetkanalen. De adviseurs van AR Bedrijfsontwikkeling hebben veel kennis om samen met de ondernemer de zaken op een rijtje te zetten. We zien het als onze opdracht om onze leden te helpen om hun bedrijf toekomstbestendig te maken. Dat betekent dat zowel de korte als de lange termijn positief moet zijn. We investeren in kennis en kunde in de organisatie zodat we de meest moderne producten en diensten kunnen leveren tegen scherpe condities. Daarmee zijn niet alleen onze leden, maar is ook onze coöperatie toekomstbestendig.

PLANT

Het centrale thema voor 2025 voor AR Plant is Gezonde Groei. Dit geldt voor de gewassen waar we mee bezig zijn, de ontwikkelingen in de sector, maar het is ook een noodzaak voor ons als organisatie. We moeten groeien in kennis en ontwikkelen in producten om zo partner te blijven van de huidige en toekomstige telers. De overname en integratie van P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden B.V. speelt hierbij een belangrijke rol. Deze onderneming is per 1 januari 2025 door AR Plant overgenomen. Door deze overname worden extra specialisme en kennis aan het team van AR Plant toegevoegd en worden het portfolio en werkgebied van AR Plant uitgebreid. Daarnaast ontstaan synergiekansen doordat P.G. Kusters op veelal vergelijkbare markten als AR Plant actief is. Tot circa juni 2025 zal de integratie vooral achter de schermen plaatsvinden en zullen de activiteiten van P.G. Kusters nog vanuit die eigen naam plaatsvinden. Daarna worden de activiteiten namens AR Plant uitgevoerd.

WINKELS

2025 staat voor de negen Welkoop-winkels van AR vooral in het teken van het verbeteren van de omzet. In 2024 werden met name door ongunstige weersomstandigheden de seizoenspieken gemist. Hierdoor bleef de omzet achter op de planning. In 2025 wordt gefocust op omzetverhoging van het basisassortiment en uiteraard het maximaal benutten van de seizoensomstandigheden. Er is de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd in de winkels zodat ze klaar zijn voor de toekomst. De meeste Welkoop-winkels van AR zijn inmiddels aangepast naar de nieuwe formule. In 2025 staan de winkels in Putten en Wageningen op de planning. Daarna volgt alleen Barneveld nog en dan zijn alle negen winkels aangepast en ingericht naar de nieuwe formulestandaard.

“
Er is de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd in de winkels zodat ze klaar zijn voor de toekomst.

Geconsolideerde balans per 28 december 2024

(voor winstbestemming door de Algemene Ledenvergadering; x € 1.000)

	28-12-2024	30-12-2023
Activa		
Vaste activa		
1. Immateriële vaste activa	4.308	1.668
2. Materiële vaste activa	32.665	30.572
3. Financiële vaste activa	192	237
	37.165	32.477
Vlottende activa		
4. Voorraden	20.524	22.349
5. Vorderingen	29.700	23.801
6. Liquide middelen	16.342	16.610
	66.566	62.760
Totaal activa	103.731	95.237
Passiva		
7a. Eigen vermogen voor resultaatsbestemming	58.305	57.194
7b. Onverdeeld resultaat	2.703	1.111
7. Totaal eigen vermogen	61.008	58.305
8. Voorzieningen	9.597	8.606
9. Schulden op lange termijn	3.328	3.698
10. Kortlopende schulden	29.798	24.628
Totaal passiva	103.731	95.237

Geconsolideerde exploitatierekening over 2024

(x € 1.000)

	2024	2023
11. Omzet	356.221	400.402
Ledenkorting	481	496
Prijsreductie	781	556
Bonuskorting	2.491	2.712
Extra AR voordeel	533	224
Betalingskorting	2.924	3.411
	7.210	7.399
Netto-omzet	349.011	393.003
Kosten grond- en hulpstoffen en handelsproducten	280.480	329.114
Brutomarge	68.531	63.889
Overige bedrijfsopbrengsten	1.343	665
	69.874	64.554
12. Salarissen	22.076	20.390
Sociale lasten	3.874	3.359
Pensioenen	2.618	2.422
13. Afschrijvingen materiële vaste activa	4.894	4.704
14. Overige bedrijfskosten	32.822	32.022
Totaal bedrijfskosten	66.284	62.897
Bedrijfsresultaat	3.590	1.657
Resultaat deelnemingen	5	-
Interestbaten	442	238
Interestlasten	-259	-275
Financiële baten en lasten	188	-37
Resultaat voor belasting	3.778	1.620
15. Belastingen	-1.075	-509
Nettoresultaat	2.703	1.111

Overzicht van de geconsolideerde kasstromen 2024 (x € 1.000)

	2024	2023
Bedrijfsactiviteiten		
Bedrijfsresultaat	3.590	1.657
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen (en overige waardeverminderingen)	4.894	4.704
Mutatie voorzieningen	671	545
Boekresultaat verkoop vaste activa	-1.290	-
<i>Verandering in werkkapitaal:</i>		
- operationele vorderingen	-7.146	4.988
- voorraden	1.825	12.930
- operationele schulden	4.991	-3.395
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	3.944	19.773
Ontvangen interest	446	-38
Betaalde interest	-258	-
Ontvangen/betaalde winstbelasting	671	-624
	859	-662
Kasstroom uit operationele activiteiten	8.393	20.768
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	-2.785	-1.221
Investeringen in materiële vaste activa	-6.860	-5.071
Desinvesteringen in materiële vaste activa	1.308	17
Verwervingen groepsmaatschappijen	-	-4.642
Investeringen in overige financiële vaste activa	-	-3
Desinvesteringen in overige financiële vaste activa	7	-
Ontvangsten op leningen U/G	38	16
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-8.292	-10.904
Financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit langlopende schulden	-	4.000
Aflossingen van langlopende schulden	-370	-302
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-370	3.698
Resultaat deelneming	-	1
Mutatie geldmiddelen	-269	13.563
Stand begin boekjaar	16.610	3.048
Stand einde boekjaar	16.341	16.610
Mutatie	-269	13.563

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode op basis van de geconsolideerde cijfers. De kasstroom betreft de mutatie in de post liquide middelen en bankkredieten. De kasstromen zijn opgesplitst naar aard van de activiteiten en zijn te onderscheiden in operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

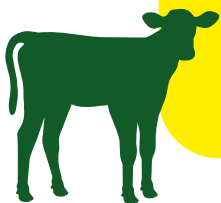
Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling

Dit is de jaarrekening van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. gevestigd aan de Rijnhaven 14 te Wageningen, KVK-nummer 09077294. De belangrijkste activiteiten van de groep zijn het produceren en verkopen van diervoeders en de verkoop van diverse producten voor de agrarische sector.

Het boekjaar van de coöperatie is verdeeld in een aaneengesloten reeks van dertien perioden van vier weken. Het boekjaar eindigt met de dichtst bij 31 december liggende einddatum van een periode. Het boekjaar 2024 heeft betrekking op de periode van 31 december 2023 tot en met 28 december 2024. Het vorige boekjaar had betrekking op de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 december 2023.

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's (€ 1 of € 1.000).

De jaarrekening is opgemaakt op 10 maart 2025. De coöperatie heeft zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. Hierbij inbegrepen is Richtlijn 620 van de Raad voor de Jaarverslaggeving, waarin specifieke bepalingen voor coöperaties zijn opgenomen.

Grondslagen voor consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens opgenomen van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. te Wageningen en van de onderstaande dochterondernemingen:

Naam	Vestigingsplaats	Deelnemingspercentage*
AgruniekRijnvallei Holding B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Voeders Holding B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Voer B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Biologisch B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Barneveld B.V.	Wageningen	100%
• AR Paard B.V.	Wageningen	100%
• AR Coproducten B.V.	Wageningen	100%
• AR Helvoirt B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Plant B.V.	Wageningen	100%
• Centrale Adviesdienst Fruitteelt B.V.	Wageningen	100%
• AR Bedrijfsontwikkeling B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Winkels B.V.	Wageningen	100%
• Rijnzate B.V.	Wageningen	100%

* Direct dan wel indirect

De groepsmaatschappijen zijn volgens de integrale consolidatiemethode opgenomen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend. De resultaten van overgenomen deelnemingen worden in de geconsolideerde exploitatierekening verantwoord vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de deelnemingen is verkregen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. heeft direct dan wel indirect een belang in twee vennootschappen welke niet zijn meegeconsolideerd, te weten Proefbedrijf Randwijk B.V. (33,3%) te Randwijk en Ledenkapitaal GroenewoudGlas U.A. te Heukelom. Bij deze vennootschappen is geen sprake van overheersende zeggenschap en deze zijn daarom gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, rekening houdend met bijzondere waardeverminderingen (lagere realiseerbare waarde). Indien er sprake is van een stellig voornemen tot afstoting, vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Deze zijn opgenomen onder de financiële vaste activa.

Aangezien de exploitatierekening over 2024 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is (in de enkelvoudige jaarrekening) volstaan met weergave van een beknopte exploitatierekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering.

In het boekjaar heeft de onderneming per 28 juni 2024 een overname gedaan van Vente Veevoeder B.V. en Vente Paardenvoeding B.V. waarbij sprake was van een activa/passiva-transactie. De overgenomen activa en passiva zijn gewaardeerd op basis van de reële waarde op het moment van overname. De koopprijs van de overname bevat een naverrekening die gebaseerd is op de performance van de overgenomen activiteiten in het eerste jaar na overname. Deze naverrekening zal in het komende boekjaar worden vastgesteld en zal dan worden verwerkt in de financiële overzichten van de onderneming. Dit kan leiden tot aanpassingen in de boekwaarde van de overgenomen activa en passiva.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijging- of de vervaardigingsprijs. In de balans, de exploitatierekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting. De cijfers van 2023 zijn, waar nodig, gerubriceerd om vergelijking met 2024 mogelijk te maken.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan worden toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De feitelijke uitkomsten kunnen van deze schattingen afwijken.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening

gevolgen heeft. Met ingang van 30 december 2023 heeft een schattingswijziging plaatsgevonden inzake de voorziening incurante voorraad. Wegens het specifiekere bepalen van de incurantheid is de inschatting van de voorziening incurante voorraad hierop aangepast. Als gevolg van de schattingswijziging is het resultaat voor belastingen over 2024 € 320.000 hoger dan op basis van de in het voorgaande verslagjaar gehanteerde opslag. In de vergelijkende cijfers van deze voorziening opgenomen als verlaging van de voorraadwaarde.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. De volgende posten in de jaarrekening vereisen naar de mening van de ondernemingsleiding in het bijzonder schattingen en veronderstellingen: afschrijvingspercentages materiële vaste activa, voorziening groot onderhoud, incurantheid voorraad en de voorziening oninbare debiteuren.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten worden als operationele leases geclassificeerd. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de op lineaire basis bepaalde afschrijvingen, of tegen lagere bedrijfswaarde. De kostprijs

van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Immateriële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. De afschrijvingstermijnen zijn bepaald op basis van de geschatte economische levensduur. De afschrijvingen bedragen 10% voor rechten van intellectueel eigendom en 16,7% voor software (uitgedrukt in een percentage van de aanschaffingswaarde). Er wordt afgeschreven op moment van ingebruikneming.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de op lineaire basis bepaalde afschrijvingen, of tegen lagere bedrijfswaarde. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De afschrijvingstermijnen zijn bepaald op basis van de geschatte economische levensduur. De afschrijvingen bedragen (uitgedrukt in een percentage van de aanschaffingswaarde) voor bestrating 10%, voor gebouwen (nieuwbouw) 3,3-5%, voor gebouwen (verbouwing) 10%, voor machines en installaties 5-25%, voor inventarissen 20-33,3% en voor vervoermiddelen 20-25%. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt afgeschreven op het moment van ingebruikneming. Buiten gebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs dan wel de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen

en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Voor de kosten van het uitvoeren van groot onderhoud aan gebouwen en terreinen is een voorziening gevormd.

Financiële vaste activa

Het betreft hier deelnemingen gewaardeerd tegen de verkrijgingswaarde of tegen nettovermogenswaarde. Daarbij worden deelnemingen waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend, gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Indien en voor zover geheel of ten dele voor de schulden van de deelneming wordt ingestaan respectievelijk een feitelijke verplichting bestaat de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening opgenomen. In andere gevallen wordt de deelneming op nihil gewaardeerd. In de exploitatierekening wordt als resultaat verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat.

Het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel van de vennootschap in de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en passiva op het moment van de transactie van een deelneming wordt als goodwill aangemerkt en ineens ten laste van het eigen vermogen gebracht. De overige financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen) en overige vorderingen. Financiële

instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de exploitatierekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Kostprijs-hedge-accounting

Bij het toepassen van kostprijs-hedge-accounting is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent dat indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, ook het derivaat tegen kostprijs wordt gewaardeerd. De afgedekte post is altijd in euro's en derhalve zijn er geen koersrisico's.

De vennootschap stelt door middel van een test periodiek de effectiviteit van de hedgerelatie vast. Dit gebeurt door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie, en/of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie. Het hedge-instrument zal bij afsluiten nooit een ineffectiviteit mogen bevatten ten aanzien van de afgedekte posities. Financiële activa en

financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Liquide middelen

Hierin zijn begrepen alle kasmiddelen en direct opvraagbare banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen kostprijs dan wel de lagere opbrengstwaarde. De voorraden gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of te verwachten lagere opbrengstwaarden rekening houdend met incurantheid. De kostprijs van het gereed product, zijnde het totaal van de productiekosten, wordt vastgesteld met gebruikmaking van de fifo-methode (first-in first-out). De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, met aftrek van nog te maken kosten.

Vorderingen

De verstrekte leningen en overige vorderingen die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde plus transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te

schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de exploitatierekening gebracht. De voorzieningen groot onderhoud, latente belastingen en overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorzieningen worden tegen contante waarde gewaardeerd als het effect van de tijdswaarde van geld materieel is.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)-kosten verwerkt ten laste van de exploitatierekening. De voorziening wordt jaarlijks herijkt naar de dan geldende marktprijzen en waar nodig bijgesteld.

Er is sprake van een inherente onzekerheid in de vorming van de voorziening groot onderhoud ten aanzien van de inflatie en het specifieke onderhoud gegeven de bedrijfsactiviteiten van AR. Het management is van mening dat de omvang van de voorziening ultimo boekjaar de beste inschatting is op balansdatum en een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid.

Voorziening loondoorbetaling bij ziekte

De voorziening vanwege loondoorbetaling bij ziekte wordt gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting

blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de exploitatierekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Kortlopende schulden zijn schulden met een looptijd korter dan één jaar.

Pensioenen

In voorgaande boekjaren was er sprake van een toegezegde premiebijdrageregeling die is ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de exploitatierekening verantwoord. De te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord. Dit betreft een middelloonregeling, waarbij het actuariële risico volledig bij de verzekeraar ligt.

Met ingang van 2019 heeft Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. de volgende drie pensioenregelingen:

1) Molenaarspensioenfonds; hieronder vallen alle medewerkers, behalve die van AgruniekRijnvallei Winkels B.V. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise. De pensioengrondslag is gemaximeerd op het maximum premieloon werknemersverzekeringen. Het betreft een middelloonregeling. Actuele dekkingsgraad december 2024 is 121,6%.

2) Pensioenfonds Detailhandel; hieronder vallen alle medewerkers van AgruniekRijnvallei Winkels B.V. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise. De pensioengrondslag is gemaximeerd op het maximum premieloon werknemersverzekeringen. Het betreft een middelloonregeling. Actuele dekkingsgraad december 2024 is 120,7%.

3) Centraal Beheer APF; hieronder vallen alle medewerkers (inclusief AgruniekRijnvallei Winkels B.V.) met een salaris boven het maximum premieloon werknemersverzekeringen. Dit betreft een beschikbare premieregeling.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit leidt tot terugstorten of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Buiten de premies die elke maand verschuldigd zijn aan het pensioenfonds, is er geen sprake van additionele verplichtingen tegenover het pensioenfonds en/of de medewerkers die deelnemen aan de pensioenregeling.

Belastingen

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de groep, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. De latente belastingverplichtingen en -vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De (niet-)latente belastingverplichtingen en -vorderingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract

zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente als een uitgave uit operationele activiteiten.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Netto-omzet

De opbrengsten worden gewaardeerd op basis van de vergoeding die is vastgelegd in een contract met een afnemer. De opbrengsten worden verantwoord wanneer de controle over een goed of dienst aan een klant wordt overgedragen. Er is geen sprake van specifieke verplichtingen met betrekking tot retourzendingen, terugbetalingsclausules of andere soortgelijke verplichtingen die zijn gespecificeerd in het contract met klanten. Klanten krijgen echter een standaard productconformiteitsgarantie, die niet als een afzonderlijke prestatieverplichting wordt beschouwd. Voor alle inkomstenstromen geldt dat facturen doorgaans binnen 21 dagen moeten worden betaald. Er is sprake van clausules over variabele vergoedingen, zoals volumegerelateerde kortingen, opgenomen in de contracten met klanten. Deze volumegerelateerde kortingen worden in betreffend boekjaar waarop de afspraak toeziet verwerkt. Daarnaast kunnen echter per klant directe kortingen worden verleend.

Kosten grond-, hulpstoffen en handelsproducten

De inkoopwaarde betreft de kosten van grond- en hulpstoffen van de verkochte producten, dan wel de kosten ter verkrijging van de verkochte producten.

Brutomarge

Voor de inrichting van de exploitatierekening is gebruikgemaakt van model E uit Besluit Modellen Jaarrekening (BMJ). Hoewel het sub totaal brutomarge niet is voorgeschreven en genoemd in het model volgens BMJ, is het een algemeen geaccepteerde toevoeging

aan het model dat door veel Nederlandse ondernemingen wordt gehanteerd. Voor de belangrijkste stakeholders is de performance van de organisatie door het toevoegen van de brutomarge inzichtelijk. Het genoemde model geeft het gewenste inzicht zoals vereist volgens artikel 362 lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en om deze reden wordt de brutomarge toegevoegd aan het model E vanuit BMJ. De som der bedrijfslasten is € 346.757.400 (2023: € 392.011.200).

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en - voor zover nog niet uitbetaald - als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de coöperatie. Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid, wordt een voorziening opgenomen.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en er verder wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Interestbaten en -lasten

Interestbaten hebben betrekking op uitgegeven leningen en andere vorderingen op derden. Interestlasten hebben betrekking op verplichtingen aan derden en vergoedingen aan banken.

Resultaat

Als resultaat is verantwoord de opbrengst van de in het boekjaar gerealiseerde transacties, verminderd met de aan het jaar toe te rekenen kosten op historische basis, rekening houdend met de nodig geachte mutaties in de voorzieningen en de over het resultaat verschuldigde belastingen. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Belastingen

Binnen de fiscale eenheid voor de omzetbelasting en de vennootschapsbelasting met aan het hoofd Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. te Wageningen wordt bij de deelnemingen de vennootschapsbelasting gesteld op 25,8% van het resultaat voor belasting. Bij het hoofd van de groep wordt de vennootschapsbelasting berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten, geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten en belastbare tijdelijke verschillen waarvoor een latente belastingverplichting gevormd wordt.

Going concern

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling. Op basis van de momenteel beschikbare informatie en aard van de bedrijfsactiviteiten van de onderneming, de inmiddels genomen maatregelen en bestaande liquiditeitsbuffer, wordt de bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerde continuïteitsveronderstelling niet geraakt.

Continuïteit

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de veronderstelling van continuïteit. Bestuur en directie hebben als doel het waarborgen van de continuïteit van haar dienstverlening. Hierbij worden zowel operationele als financiële aspecten in ogenschouw genomen. AR heeft een kostprijsplus-strategie inclusief rendementsgedreven activiteiten. Hiervoor wordt jaarlijks een begroting opgesteld met de focus op zowel de continuïteit van AR als op het bijdragen aan de continuïteit van haar leden. Hierbij worden de kernprocessen en de continuïteit daarvan nauwlettend gevolgd, zo ook de ontwikkelingen op politiek niveau en de consequenties hiervan op haar leden/klanten.

2024 was een goed jaar voor coöperatie AR. De belangrijkste kengetallen in het kader van de continuïteitsveronderstelling zijn ultimo 2024 als volgt (gebaseerd op de definitieve geconsolideerde jaarrekening 2024 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A):

• Groepsvermogen:	€ 58.304.600	2023:	€ 57.193.900
• Resultaat:	€ 2.703.300	2023:	€ 1.110.800
• Werkkapitaal:	€ 36.767.400	2023:	€ 38.131.900
• Solvabiliteit:	58,8%	2023:	61,2%
• Liquiditeit:	€ 16.341.500	2023:	€ 16.610.300
• Operationele kasstroom:	€ 8.392.800	2023:	€ 21.043.400

Een coöperatie is er niet voor de korte termijn en heeft een langere termijndoelstelling die door haar leden wordt onderschreven. De verwachting is dat AR ook in de (nabije) toekomst kan blijven voldoen aan deze visie en dat de organisatie voldoende kasstromen blijft genereren om aan haar verplichtingen te blijven voldoen. Op grond hiervan zijn bestuur en directie van mening dat de continuïteit van AR is gewaarborgd.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 28 december 2024 (in euro's)

1. Immateriële vaste activa	Rechten IE	Software	Totaal
Stand per 30 december 2023			
Aanschafwaarde	-	1.668.300	1.668.300
Cumulatieve afschrijving	-	-	-
Boekwaarde per 30 december 2023	-	1.668.300	1.668.300
Investerings	1.500.000	1.284.800	2.784.800
Afschrijvingen	-34.600	-110.000	-144.600
Saldo	1.465.400	1.174.800	2.640.200
Stand per 28 december 2024			
Aanschafwaarde	1.500.000	2.953.100	4.453.100
Cumulatieve afschrijving	34.600	110.000	144.600
Boekwaarde per 28 december 2024	1.465.400	2.843.100	4.308.500

Activa in ontwikkeling software
€ 44.800 (2023: € 1.668.300)

De rechten IE zijn de overgenomen
intellectuele rechten van Vente
naar aanleiding van de activa/
passiva-transactie.

2. Materiële vaste activa	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Inventarissen en vervoermiddelen	Totaal
Stand per 30 december 2023				
Aanschafwaarde	59.524.200	63.910.900	16.814.100	140.249.200
Cumulatieve afschrijving	42.600.000	52.960.400	14.117.300	109.677.700
Boekwaarde per 30 december 2023	16.924.200	10.950.500	2.696.800	30.571.500
Mutaties in boekwaarde				
Investerings	3.163.500	2.415.200	1.280.900	6.859.600
Desinvesteringen aanschafwaarde	-671.700	-82.300	-411.100	-1.165.100
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	657.500	82.300	407.600	1.147.400
Afschrijvingen	-1.078.100	-2.586.500	-1.084.300	-4.748.900
Saldo	2.071.200	-171.300	193.100	2.093.000
Stand per 28 december 2024				
Aanschafwaarde	62.016.000	66.243.800	17.683.900	145.943.700
Cumulatieve afschrijving	43.020.600	55.464.600	14.794.000	113.279.200
Boekwaarde per 28 december 2024	18.995.400	10.779.200	2.889.900	32.664.500

WOZ-waarde bedrijfsgebouwen
en terreinen 2024 € 36.305.000 (2023:
€ 35.545.000). Activa in ontwikkeling
€ 349.000 (2023: € 1.012.100). Onder
activa zijn opgenomen niet aan het
productieproces dienstbare activa met
een aanschafwaarde van € 312.600 met
een boekwaarde van € 1.200.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 28 december 2024 (in euro's)

3. Financiële vaste activa	Overige deelnemingen	Leningen u.g.	Totaal
Boekwaarde per 30 december 2023	164.000	72.700	236.700
Desinvesteringen	-7.400	-	-7.400
Overige mutaties	-	-37.500	-37.500
Boekwaarde per 28 december 2024	156.600	35.200	191.800

Onder de post andere deelnemingen zijn de deelnemingen opgenomen waarover de coöperatie geen overheersende zeggenschap heeft. Over het saldo van de leningen u.g. wordt een rentevergoeding ontvangen. Deze vergoeding is evenals de looptijd van deze vorderingen variabel. Er is geen specifieke aflossingsregeling.

4. Voorraden	28-12-2024	30-12-2023
Grond- en hulpstoffen	10.486.700	12.315.200
Gereed product en handelsgoederen (incl. incourantheid)	10.037.200	10.033.600
	20.523.900	22.348.800

Voorziening incourantheid € 206.700 (2023: € 508.200).

5. Vorderingen	28-12-2024	30-12-2023
Handelsdebiteuren	22.683.500	17.367.500
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.087.300	2.031.100
Latente belastingvorderingen	-	311.800
Overige vorderingen en overlopende activa	5.929.500	4.091.400
	29.700.300	23.801.800

Op de handelsdebiteuren is een voorziening van € 1.723.900 (2023: € 2.032.800) in mindering gebracht.

Onder de handelsdebiteuren is voor een totaal van € 14.962.300 aan vorderingen op leden opgenomen. De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar. De actieve en passieve belastingposities zijn in de jaarrekening gesaldeerd weergegeven. In totaal zit in dit bedrag € 525.000 aan actieve latentie als gevolg van tijdelijke waarderingsverschillen en een passieve latentie van € 893.000 als gevolg van tijdelijke waarderingsverschillen.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 28 december 2024 (in euro's)

6. Liquide middelen	28-12-2024	30-12-2023
Banken	16.297.800	16.570.400
Kas	43.700	39.900
	16.341.500	16.610.300

Van de liquide middelen zijn € 1.507.300 beklemd voor rechtegelden (2023: € 1.410.000), de overige liquide middelen staan ter vrije beschikking.

7a. Eigen vermogen	
Statutaire reserves	
Algemene statutaire reserve	
Stand per begin boekjaar	46.008.800
Toevoeging uit resultaat vorig boekjaar	1.110.700
Stand per einde boekjaar	47.119.500
Reserve bedrijfs- en marktrisico's	
Stand per einde boekjaar conform begin boekjaar	5.558.800
Reserve financiering nieuwbouw	
Stand per einde boekjaar conform begin boekjaar	5.626.300
Totaal statutaire reserves	58.304.600

Het eigen vermogen per 28 december 2024 bedraagt na verwerking van het nettoresultaat € 58.304.700. Het totaalresultaat is gelijk aan het nettoresultaat voor het boekjaar 2024.

7b. Onverdeeld resultaat	
Stand per begin boekjaar	1.110.800
Toevoeging aan reserves	-1.110.800
Resultaat boekjaar	2.703.300
Stand per einde boekjaar	2.703.300

De mutatie in het eigen vermogen in 2023 bestond slechts uit het onverdeeld resultaat 2023 en de overboeking van het resultaat 2022 uit het onverdeeld resultaat naar de overige reserves.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 28 december 2024 (in euro's)

8. Voorzieningen	30-12-2023	Dotatie	Onttrekkingen	28-12-2024
Overige personeelsverplichtingen	1.337.600	73.200	30.300	1.380.500
Groot onderhoud	7.023.200	1.009.600	396.600	7.636.200
Latente belastingen	-	319.900	-	319.900
Overige voorzieningen	245.400	14.600	-	260.000
	8.606.200	1.417.300	426.900	9.596.600

De voorzieningen hebben over het algemeen een langlopend karakter. Van de personeelsverplichtingen heeft € 72.900 een looptijd korter dan één jaar. De overige voorzieningen hebben betrekking op kosten in verband met het verwijderen van asbest en bodemsanering, te verwachten claims en extra kosten in verband met de verplaatsing van activiteiten. De voorzieningen voor claims hebben een kortlopend karakter. De latente belastingen zijn gevormd als gevolg van tijdelijke verschillen tussen commerciële en fiscale waarderungen van activa en passiva.

9. Schulden op lange termijn	28-12-2024	30-12-2023
Overige schulden aan kredietinstellingen	3.327.700	3.697.500
Verloopoverzicht langlopende schulden		
Aflossingverplichtingen binnen 1 jaar	403.400	403.400
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	1.613.800	1.613.800
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	1.310.500	1.680.300
	3.327.700	3.697.500

De langlopende lening bestaat uit drie leningdelen met een looptijd van tien jaar. Aflossing vindt plaats in 120 maandelijkse gelijke termijnen. Leningdeel A ad. € 1.500.000 heeft een rentepercentage van 4,8% welke voor drie jaar vast staat. Leningdeel B ad € 1.500.000 heeft een rentepercentage van 4,8% welke voor vijf jaar vast staat. Leningdeel C ad. € 1.000.000 heeft een rentepercentage van 4,8% welke voor zeven jaar vast staat. Voor de zekerheden verwijzen we naar de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 28 december 2024 (in euro's)

10. Kortlopende schulden	28-12-2024	30-12-2023
Crediteuren	14.048.100	14.185.600
Schulden aan pensioenfondsen	581.100	306.100
Personeelskosten	3.487.600	2.974.400
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.838.700	1.340.700
Overige schulden en overlopende passiva	8.842.800 ¹⁾	5.822.200
	29.798.300	24.629.000

1) € 1.507.300 heeft betrekking op posities voor rechtegelden (2023: € 1.410.000). Onder de overige schulden is opgenomen de reële waarde van derivaten ter hoogte van € 192.500.

Niet in de balans opgenomen regelingen

Per balansdatum zijn kortlopende inkoopverplichtingen aangegaan en borgstellingen afgegeven van € 37.500. Per balansdatum zijn langlopende huur- en operationele leaseverplichtingen aangegaan waarvan de looptijd korter is dan tien jaar voor € 2.810.000. Hiervan vervalt € 866.900 binnen één jaar, € 1.808.300 tussen één en vijf jaar en € 134.800 tussen vijf en tien jaar. De leasebetalingen over de leaseperiode worden in de exploitatierekening verantwoord. Ten behoeve van de verlaging van de leasekosten wordt de investering van de leaseauto's gefinancierd. Hiervoor geldt een pandrecht. Ter zake van investeringen in materiële vaste activa zijn verplichtingen aangegaan van € 1.035.700.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 1 januari 2025 heeft er een overname plaatsgevonden van P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden B.V. en een activa/passiva-transactie met Kusters Onroerend Goed B.V. en J.W.M. Kusters-Hol.

Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening 2024

11. Omzet (x € 1.000)	2024	2023
Veevoerders	293.680	337.364
Handelsactiviteiten en dienstverlening	67.288	71.798
	360.968	409.162
Af: interne omzet	4.747	8.760
Geconsolideerd	356.221	400.402

Van de omzet is ruim 68% geleverd aan leden. De activiteiten van de coöperatie vinden hoofdzakelijk in Nederland plaats. De overige bedrijfsopbrengsten zien voornamelijk toe op de boekwinst van de verkoop van de grond en het pand in Geldermalsen.

12. Omvang personeel	2024	2023
Het gemiddeld aantal medewerkers in fte's kan als volgt worden weergegeven:		
Directie, verkoop en administratie	127,4	137,6
Productie en expeditie	139,4	122,5
Winkels	87,9	82,7
	354,7	342,8

13. Afschrijvingskosten (x € 1.000)	2024	2023
Afschrijvingen immateriële activa	145	-
Afschrijvingen materiële activa	4.749	4.704
	4.894	4.704

14. Overige bedrijfskosten

De belangrijkste kosten die onder overige bedrijfskosten zijn opgenomen, hebben betrekking op vrachtkosten € 8.432.200 (2023: € 7.894.600), energiekosten € 6.392.000 (2023: € 6.959.000), onderhouds- en reparatiekosten € 6.204.200 (2023: € 5.980.300) en algemene kosten € 11.793.500 (2023: € 11.189.000).

14. Accountantskosten (x € 1.000)	2024	2023
Totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening (BDO)	219	165
Totale honoraria voor andere niet controlediensten (BDO)	15	23
Totaal accountantskosten (BDO)	234	188

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten voor de externe accountant en de accountantsorganisatie, genoemd in artikel 1, eerste lid, onder a en e, van de Wet toezicht accountantsorganisaties, zijnde BDO Audit & Assurance B.V.

15. Belastingen (x € 1.000)	2024	2023
Resultaat voor belastingen	3.778	1.620
Verschuldigde vennootschapsbelasting (25,8%)	-963	-406
Beperkt aftrekbare kosten	-22	-21
Afschrijvingscorrectie	-90	-73
Verschuldigde vennootschapsbelasting voorgaande jaren	-	-9
Effectieve belastingdruk in 2024: 28,5% (2023: 31,4%)	-1.075	-509
Acute vennootschapsbelasting boekjaar	-443	-1.226
Mutatie latente belastingen boekjaar	-632	726
Taxatieverschillen voorgaande jaren	-1075	-9
	-1.075	-509

Bezoldiging van bestuurders

Gezamenlijk ontvingen de bestuurders over 2024 een vergoeding van € 131.100 (2023: € 142.000). Hiervan heeft 50% betrekking op de vergoeding voor lidmaatschap van het bestuur en 50% voor lidmaatschap van de raad van commissarissen.

Risicoparagraaf

- **Kasstroomrisico's:** de vennootschap loopt geen renterisico over rentedragende vorderingen en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen). Voor schulden met variabele renteafspraken loopt de vennootschap risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Aangezien AR op dit moment geen krediet heeft opgenomen met variabele rente en gezien de relatief beperkte omvang van de op te nemen kredietfaciliteit is het risico dat AR loopt ten aanzien van de variabele rente zeer beperkt.
- **Liquiditeitsrisico's:** de vennootschap kan gebruikmaken van kredietfaciliteiten. Voor zover noodzakelijk worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten. De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.
- **Kredietrisico's:** het maximale kredietrisico dat wordt gelopen is toegelicht onder de specifieke toelichtingen bij de genoemde posten. Een derivaat, verwerkt met kostprijshedge-accounting is bedoeld om sterke prijsschommelingen in de markt af te dekken. Het maximale kredietrisico ten aanzien van derivaten voor AR is nihil.
- **Prijrisico's:** als gevolg van binnenlandse activiteiten loopt de onderneming uit hoofde van in de balans opgenomen vorderingen en schulden geen prijsrisico. Contracten en overeenkomsten worden in euro's afgesloten. Het risico wordt verder gemitigeerd door het nemen van diverse inkoopposities.

Bestemming resultaat en overige gegevens

Voorstel tot bestemming van het resultaat

Aan de Algemene Vergadering wordt voorgesteld akkoord te gaan met het besluit van het bestuur om in overeenstemming met artikel 27.2 van de statuten van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. het resultaat ad. € 2.703.300 te reserveren ten gunste van de statutaire reserve als bedoeld in artikel 27.3 van de statuten.

Overige gegevens

Statutaire aansprakelijkheid

De leden zijn tegenover de coöperatie niet aansprakelijk voor een tekort.

Statutaire regeling bestemming resultaat

Conform artikel 27 van de statuten staat de winst ter beschikking van de Algemene Vergadering. Artikel 27 van de statuten luidt als volgt:

- lid 1: Van de winst over enig boekjaar genoten zal allereerst worden gereserveerd een bedrag dat nodig is voor de noodzakelijke voorzieningen alsmede een bedrag gelijk aan de winst die kan worden toegerekend aan de verkoop in het desbetreffende boekjaar van materiële en/of financiële vaste activa.
- lid 2: Het bestuur bepaalt welk gedeelte van het na toepassing van het in artikel 27.1 resterende bedrag wordt gereserveerd.
- lid 3: De in overeenstemming met het bepaalde in de artikelen 27.1 en 27.2 gevormde reserve mag tijdens het bestaan van de coöperatie niet onder de leden worden verdeeld. Een in enig jaar geleden verlies zal hierop kunnen worden afgeschreven.
- lid 4: Het na reservering overblijvende gedeelte van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering.
- lid 5: Ingeval er ten gevolge van een uitkering aan leden-rechtspersonen een belastingnadeel voor de coöperatie ontstaat, kan het bestuur bepalen dat dit belastingnadeel op die leden-rechtspersonen, ieder voor het hem toerekenbare deel daarvan, wordt verhaald en tevens de wijze van dat verhaal.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de samengevatte jaarrekening 2024

Ons oordeel

De samengevatte jaarrekening 2024 over de periode van 31 december 2023 tot en met 28 december 2024 (hierna: 'de samengevatte jaarrekening') van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. te Wageningen is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening 2024 over de periode van 31 december 2023 tot en met 28 december 2024 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A.

Naar ons oordeel is de bijgesloten samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening over de periode van 31 december 2023 tot en met 28 december 2024 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. op basis van de grondslagen zoals beschreven in 'Grondslagen voor de waarde- en resultaatsbepaling' in de toelichting.

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevatte balans per 28 december 2024;
2. de volgende overzichten over de periode van 31 december 2023 tot en met 28 december 2024:
 - het samengevatte overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het samengevatte mutatieoverzicht eigen vermogen en het samengevatte kasstroomoverzicht;
 - de bijbehorende toelichtingen.

Samengevatte jaarrekening

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9, Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. en onze controleverklaring daarbij. De samengevatte jaarrekening

en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 10 maart 2025.

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening over de periode van 31 december 2023 tot en met 28 december 2024 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. in onze controleverklaring van 10 maart 2025.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de samengevatte jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de samengevatte jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt 'Grondslagen voor de waarde- en resultaatsbepaling' van de toelichting.

Onze verantwoordelijkheden

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Arnhem, 10 maart 2025

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. C.F.J. (Carlo) Beuting RA

**Land- en tuinbouwcoöperatie
AgruniekRijnvallei U.A.**

Rijnhaven 14

Postbus 610

6700 AP Wageningen

T 0317-499599

info@argroep.nl

www.argroep.nl

AR realiseert